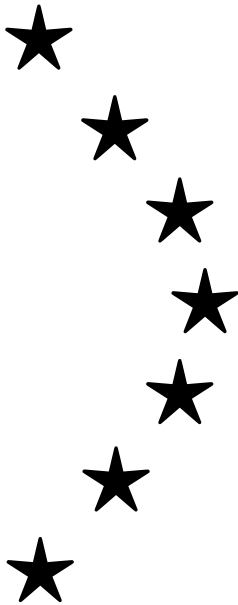

**ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОРАТ З ЕКОНОМІЧНИХ ТА
ФІНАНСОВИХ ПИТАНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ**

**Спільна гармонізована програма ЄС спостереження
бізнесу та споживачів**

Керівництво користувача
(оновлено 4 липня 2007 р.)

Скорочення і символи

Держави-члени (станом на 1 січня 2007 року)

BE	Бельгія	LU	Люксембург
BG	Болгарія	HU	Угорщина
CZ	Чеська Республіка	MT	Мальта
DK	Данія	NL	Нідерланди
DE	Німеччина	AT	Австрія
EE	Естонія	PL	Польща
IE	Ірландія	PT	Португалія
EL	Греція	RO	Румунія
ES	Іспанія	SI	Словенія
FR	Франція	SK	Словаччина
IT	Італія	FI	Фінляндія
CY	Кіпр	SE	Швеція
LV	Латвія	UK	Британія
LT	Литва		
EU	Європейський союз 27 держав-членів : BE, BG, CZ, DK, DE, EE, IE, EL, ES, FR, IT, CY, LV, LT, LU, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK.		
EA	Єврозона, 13 держав-членів запровадили єдину валюту: BE, DE, IE, EL, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PT, SI, FI.		

Інші скорочення

BCI	Індикатор ділового клімату (ІДК)
BCS	Спостереження бізнесу та споживачів (СБС)
DG ECFIN	Генеральний директорат з економічних та фінансових питань (ГДЕФП)
ECB	Європейський центральний банк (ЄЦБ)
Eurostat	Статистичне бюро Європейських співтовариств (Євростат)
ESI	Економічний індикатор настроїв (ЕІН)
NACE	Класифікація виді економічної діяльності Європейського Співтовариства (КДЕС)
OECD	Організація економічного розвитку та координації (ОЕРК)
sa	сезонні коригування, з урахуванням сезонних коливань (СК)
WES	Огляд світового економічного становища (ОЕСС)

Коментарі щодо звіту повинні бути надіслані поштою або електронною поштою за адресою:

Блок А-3: Спостереження господарської діяльності

Генеральний директорат з економічних та фінансових питань Європейської комісії В-1049

Брюсель

Електронна пошта: ecfin-bcs-mail@ec.europa.eu

ЗМІСТ

ЧАСТИНА А КЕРІВНИЦТВО КОРИСТУВАЧА ДО СПІЛЬНОЇ ГАРМОНІЗОВАНОЇ ПРОГРАМИ ЄС СПОСТЕРЕЖЕННЯ БІЗНЕСУ ТА СПОЖИВАЧІВ

1. ВСТУП
2. ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ГАРМОНІЗОВАНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ БІЗНЕСУ ТА СПОЖИВАЧІВ
 - 2.1 Огляд програми гармонізованих спостережень
 - 2.2 Загальні властивості спостережень
3. ЗБІР ТА ОБРОБКА ДАНИХ СПОСТЕРЕЖЕННЯ БІЗНЕСУ ТА СПОЖИВАЧІВ
 - 3.1. Вибіркове спостереження
 - 3.2. Агрегування та зважування
 - 3.3. Розрахунок залишків
 - 3.4. Розрахунок агрегованих показників для Євросоюзу та Єврозони
 - 3.5. Сезонні коригування
 - 3.6. Розрахунок зведених показників
 - 3.6.1. Промисловий індикатор довіри
 - 3.6.2. Індикатор довіри у сфері послуг
 - 3.6.3. Індикатор довіри споживача
 - 3.6.4. Індикатор довіри у роздрібній торгівлі
 - 3.6.5. Індикатор довіри
 - 3.6.6. Економічний індикатор настроїв у сфері будівництва
 - 3.6.7. Індикатор ділового клімату
4. ПОШИРЕННЯ ДАНИХ І ПУБЛІКАЦІЯ
 - 4.1. Публікація результатів спостереження
 - 4.2. Метадані

ЧАСТИНА В МІЖНАРОДНИЙ КЕРІВНІ ПРИНЦИПИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ СТОСОВНО ПРОВЕДЕННЯ СПОСТЕРЕЖЕНЬ БІЗНЕСУ ТА СПОЖИВАЧІВ

1. ІСТОРІЯ
 2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОЛІПШЕНЬ ЧАСТОТИ ВІДПОВІДЕЙ ТА ЗВЕДЕННЯ ДО МІНІМУМУ НАВАНТАЖЕННЯ НА РЕСПОНДЕНТІВ
 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ГАРМОНІЗАЦІЇ ОПЕРАЦІЙ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ТА ТЕХНІЧНОЇ ПОБУДОВИ
 - 3.1. Методи ефективної побудови вибірки та зважування
 - 3.1.1. Спостереження тенденцій ділової активності
 - 3.1.2. Спостереження думки споживачів
 - 3.2. Побудова інтернет-опитувань
- ДОДАТОК 1 ДАЙНТІС - ОПИС МЕТОДУ СЕЗОННОГО КОРИГУВАННЯ
1. ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ
 2. КОРИГУВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО МЕТОДУ ДАЙНТІС

ДОДАТОК 2

АНКЕТИ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ

1. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ ПРОМИСЛОВOSTІ
 - 1.1. Спостереження в сфері промисловості - Анкета
 - 1.2. Спостереження в сфері промисловості - Дата початку вимірювання індикатора довіри за країною
 - 1.3. Спостереження в сфері промисловості - Класифікація секторів (КДЄС Ред. 1.1) та розподіл заголовків КДЄС по основним групам промисловості
2. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ НАДАННЯ ПОСЛУГ
 - 2.1. Спостереження в сфері надання послуг - Анкета
 - 2.2. Спостереження в сфері надання послуг - Дата початку вимірювання індикатора довіри по країнам
 - 2.3. Спостереження в сфері надання послуг - Класифікація секторів (КДЄС Ред. 1.1)
3. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОЖИВЧЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС

- 3.1. Споживче спостереження - Анкета
- 3.2. Спостереження споживачів - Дата початку вимірювання індикатора довіри по країнам
- 3.3. Спостереження споживачів - Категорії
- 4. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ
- 4.1. Спостереження в сфері роздрібної торгівлі - Анкета
- 4.2. Спостереження в сфері роздрібної торгівлі - Дата початку вимірювання індикатора довіри
- 4.3. Спостереження в сфері роздрібної торгівлі - Класифікація секторів
- 5. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ БУДІВНИЦТВА
- 5.1. Спостереження в сфері будівництва - Анкета
- 5.2. Спостереження в сфері будівництва – Дата початку вимірювання індикатора довіри за країною
- 5.3. Спостереження в сфері будівництва - Класифікація секторів
- 6. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ ІНВЕСТИЦІЙ
- 6.1. Інвестиційне спостереження - Анкета
- 6.2. Інвестиційне спостереження - Дата початку ряду даних по країнам
- 6.3. Інвестиційне спостереження - Класифікація за сектором та розміром фірми
- 7. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
- 7.1. Спостереження в секторі фінансових послуг - Анкета
- 7.2. Спостереження в секторі фінансових послуг - Класифікація секторів

ЧАСТИНА А

КЕРІВНИЦТВО КОРИСТУВАЧА ДО СПІЛЬНОЇ ГАРМОНІЗОВАНОЇ ПРОГРАМИ ЄС СПОСТЕРЕЖЕННЯ БІЗНЕСУ ТА СПОЖИВАЧІВ

1. Вступ

Спостереження бізнесу та споживачів надають необхідну інформацію для економічного спостереження, короткострокового прогнозування та економічних досліджень. Крім того, вони широко використовуються для виявлення поворотних моментів в економічному циклі. Тому спостереження є ключовим доповненням до офіційних статистичних даних, які часто доступні після надмірної затримки. Дані спостережень, що готуються в межах загальних засад Спільної гармонізованої програми ЄС спостереження бізнесу та споживачів є особливо корисні для моніторингу економічного розвитку в державах-членах, ЄС та на рівні Єврозони. Висока періодичність, своєчасність та безперервна гармонізація є їх головними якостями.

Програма гармонізованого спостереження Комісії, за якою здійснює нагляд Генеральний директорат з економічних та фінансових питань (ГД ЕФП), була запроваджена в 1961 році, і її сфера застосування з тих пір значно розширилася, як з точки зору охоплених країн, так і секторів. Дані, які щомісяця публікуються ГД ЕФП, отримуються з спостережень, що проводяться національними інститутами в державах-членах та країнах-кандидатах. За допомогою цих даних, ГД ЕФП розраховує зведені показники для відстеження циклічних рухів у конкретній галузі або в економіці в цілому. Потім ГД ЕФП використовує результати дослідження для економічного аналізу, спостереження та короткострокового прогнозування. Окрім Комісії, часто використовуються дані спостережень ЄС для якісного та кількісного аналізу Європейським центральним банком, центральними банками, науково-дослідним інститутами та фінансовими організаціями.

Метою даного Керівництва користувача є надання докладної інформації щодо програми спостереження Комісії. Вона включає в себе докладний опис гармонізованих спостережень та процедуру, яка використовується Комісією для обробки результатів спостереження, а також показує, як можна використати результати для економічного аналізу.

Керівництво має наступну структуру. У Главі 2 наводиться огляд програми спостереження та загальних рис гармонізованих спостережень. Глава 3 пояснює, як результати спостережень збираються та обробляються, а Глава 4 описує, як вони поширюються і публікуються.

2. ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ГАРМОНІЗОВАНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ БІЗНЕСУ ТА СПОЖИВАЧІВ

2.1 Огляд програми гармонізованих спостережень

Минуле і майбутнє у розвитку програми спостережень

Спільна гармонізована програма ЄС спостереження бізнесу та споживачів (далі програма СБС) була запроваджена рішенням Комісії від 15 листопада 1961 року. Першим спостереженням було гармонізоване спостереження господарської діяльності в галузі промисловості, яке було проведено в 1962 році. З тих пір галузеве охоплення програми значно розширилось. Програму СБС було розширено шляхом включення будівельного сектора та інвестиційних планів виробничого сектора в 1966 році, споживачів - в 1972 році, роздрібної торгівлі – в 1984 році, і, нарешті, сектору послуг – в 1996 році. Нещодавно Комісія розпочала спостереження в секторі фінансових послуг на рівні ЄС (див. Вставку 2.1). Чутливість цього сектора з точки зору конфіденційності, разом із специфікою циклічної поведінки, призвели до відділення цього сектору від спостереження сектору загальних послуг.

Між тим, географічне охоплення програми регулярно розширюється і вже включає всі держави-члени, а також країни-кандидати. У січні 2007 року програма охоплювала 27

держав-членів Європейського Союзу і одну країну-кандидат – Хорватію. Інша країна-кандидат, Туреччина, буде включена до програми з травня 2007 року. Інтеграція країн-кандидатів в програму на ранньому етапі необхідна для забезпечення надійних та співставних даних з метою відстеження економічного становища та гарантії надання точних агрегованих показників на рівні ЄС, одразу після того, як ці країни стануть членами ЄС. Наприклад, розширення програми у 2004 мало наслідком плавний та своєчасний перехід до нових агрегованих показників.

Гармонізація та фінансова підтримка Комісії

Гармонізовані спостереження проводяться на національному рівні інститутами-партнерами, такими як міністерства, статистичні управління, центральні банки, науково-дослідні інститути, бізнес-асоціації та приватні компанії. Спостереження проводяться відповідно до загальної методології, яка складається в основному з гармонізованих анкет та загального розкладу (див. розділ 2.2).

Інститути відбираються Комісією на конкурсній основі кожні 3-4 роки. Комісія підтримує їх діяльність цільовими субсидіями, що обмежуються максимальним розміром 50% від загальної вартості проведення спостереження. Зазначені субсидії розраховані для покриття витрат, пов'язаних із впровадженням гармонізованої методології. Незважаючи на те, що фінансова підтримка здійснюється Комісією у формі субсидій, зібрані дані залишаються власністю інститутів, при цьому, Комісія набуває паралельного права вільного використання даних. У якості альтернативи, у ситуаціях, коли національні інститути не переслідують конкретного інтересу або мети при проведенні певного виду спостереження, Комісія з обраним інститутом укладає договір на обслуговування. У таких випадках Комісія покриває повну вартість спостереження і отримує авторські права на дані.

Періодичність спостереження та розмір вибірки

В даний час проводяться п'ять обстежень на щомісячній основі в наступних областях: виробництво, будівництво, споживачі, роздрібна торгівля та послуги. Деякі додаткові питання задаються на щоквартальній основі в галузі промисловості, будівництві та серед споживачів. Крім того, інвестиційне спостереження виробничого сектору, у якому збирається інформація щодо інвестиційних планів компанії, проводиться двічі на рік. Огляд світового економічного становища (ОСЕС), який надає інформацію про міжнародні економічні тенденції, ІФО здійснює чотири рази на рік за підтримки Комісії (січень, квітень, липень і жовтень). ОСЕС використовує групу експертів з економічних питань зі всього світу: більш ніж 1000 фахівців із 90 країн опитуються раз у квартал. Нарешті, Комісія проводить спеціальні спостереження з конкретних питань. Наприклад, спеціальні спостереження щодо ринку праці проводяться приблизно кожні п'ять років, починаючи з 1985 року.

Таблиця 2.1: Розміри вибірки кожної держави-члена та за даними спостереження

Член Держави	Галузь	Інвестиції	Послуги	Споживач	Роздрібна торгівля	Будівництво
BE	1 550	1 400	1 700	1 600	1 150	880
BG	1 290	3 300	970	1 000	1 100	610
CZ	1 000	1 100	900	1 000	600	600
DK	500	800	500	1 500	300	750
DE	3 600	5 300	2 650	2 000	810	1 400
EE	250	250	400	800	170	110
IE	1 100	350	650	1 300	640	500
EL	1 700	1 700	900	1 500	480	440
ES	2 300	2 100	700	2 000	540	380
FR	4 000	3 800	4 500	3 300	3 750	3 000
IT	4 100	4 100	2 000	2 000	1 000	500
CY	480	300	610	1 000	440	230
LV	720	570	900	1 000	600	300
LT	840	920	730	1 200	850	590
LU	110	140	:	500	:	40
HU	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
MT	640	:	:	1 000	:	:
NL	1 700	2 760	1 600	1 500	400	600
AT	810	1 400	1 150	1 500	5 800	220
PL	3 500	3 500	5 500	1 000	5 000	5 000
PT	1 200	2 400	960	2 100	560	320
RO	1 530	1 770	1 970	1 000	2 300	1 110
SI	710	780	680	1 500	1 120	400
SK	600	600	580	1 400	600	550
FI	850	800	500	2 200	470	120
SE	980	2 360	1 180	1 500	1 100	160
UK	1 500	1 500	1 000	2 000	500	800
EU	38 250	44 240	34 730	39 900	31 780	20 750
EA	22 920	25 770	17 990	23 000	16 720	8 440

Примітка: «:» = не використовується/використовується.

Джерело: послуги Європейської комісії

Розмір вибірки для кожного спостереження відрізняється в різних країнах в залежності від неоднорідності їх економік, і, як правило, знаходиться у прямій залежності від чисельності їх населення (Таблиця 2.1). Близько 125 000 компаній і близько 40 000 споживачів в даний час приймають участь у спостереженні кожен місяць по всьому ЄС. Вибірка спостереження промисловості включає в себе більш 38 000 одиниць, які проходять спостереження кожен місяць, в той час як інвестиційне спостереження на дворічній основі включає понад 44 000 одиниць. Розмір вибірки для спостереження послуг перевищує 34 000 одиниць. Для спостережень роздрібною торгівлі та будівництва, вибірки складаються з більш ніж 31 000 і 20 000 фірм відповідно.

Залишки та зведені показники

Відповіді отримані із спостережень агрегуються разом у вигляді «залишків». Залишки складаються у вигляді різниці між відсотком респондентів, що дають позитивні і негативні відповіді. Комісія розраховує агреговані показники для ЄС та для Єврозони на основі національних результатів та коригує дані залишків з урахуванням сезонних коливань.

Потім для побудови зведених показників використовуються дані залишків. Спочатку, для кожного опитуваного сектора Комісія розраховує індикатор довіри як арифметичне середнє відповідей (залишки з урахуванням сезонних коливань) на обрані питання, тісно зв'язані із базисною змінною величиною, яку вона має намір відстежити (наприклад, промислове виробництво для промислового індикатора довіри). Таким чином ці показники надають інформацію по економічному розвитку в різних секторах. Далі, результати п'яти опитаних секторів об'єднуються в Економічний індикатор настроїв, мета якого полягає у відстеженні росту ВВП на рівні держав-членів, ЄС і Єврозони. Нарешті, Комісія розраховує факторний Індикатор ділового клімату на основі моделі, для якого використовуються результати галузевого спостереження і який призначений для оцінки циклічних змін в Єврозоні. Порядок розрахунку залишків та зведених показників докладно описаний у Главі 3.

Вставка 2.1: Спостереження ЄС в секторі фінансових послуг

Програма ЄС щодо Спостережень бізнесу та споживачів з часом розширилася і вже охоплює більшість секторів економічної діяльності в ЄС. У якості визнання зростаючої важливості сфери послуг в економіці, в 1996 році з'явилося гармонізоване спостереження у сфері послуг. З тих пір, охоплення спостереження розширюється, і в даний момент охоплює більшість видів діяльності із надання послуг. Однак, сектор фінансових послуг ще не повністю було інтегровано у стандартну програму спостереження. Враховуючи важливість фінансових послуг для економіки в цілому (близько 5% ВВП в країнах ЄС, що можна порівняти з галузями будівництва та роздрібною торгівлю), природною була спроба охопити і цю частину сектора послуг. Для досягнення цієї мети, Європейська комісія заключила договір на проведення спостереження у сфері фінансових послуг на території ЄС, починаючи з квітня 2007 року. Оскільки пілотне спостереження було проведене протягом попередніх 12 місяців, дані вже будуть наявні починаючи з квітня 2006 року.

Дослідження проводиться на щомісячній основі, відповідно до графіка інших спостережень господарської діяльності в гармонізованій програмі ЄС, – тобто робота на місцях виконується протягом перших двох-трьох тижнів місяця, а дані, при цьому, надаються за чотири робочих дні до кінця місяця. Анкети адресовані керівникам вищої ланки, які беруть участь у заздалегідь визначеній групі.

Спостереження у сфері фінансових послуг охоплює розділ J (фінансове посередництво) Класифікації видів економічної діяльності Європейського Співтовариства (КДЕС), а також її розділи 65 (фінансове посередництво, крім страхування та пенсійного забезпечення), 66 (страхування і пенсійне забезпечення, крім обов'язкового соціального безпеки) і 67 (допоміжна діяльність у сфері фінансового посередництва). Метою спостереження є у досягненні репрезентативних результатів для ЄС та Єврозони в цілому та не обов'язково для кожної держави-члена. Для досягнення мети дослідження спостереження проводиться в десяти державах-членах: Чеська Республіка, Німеччина, Іспанія, Франція, Італія, Люксембург, Угорщина, Нідерланди, Польща і Великобританія. Цільові показники для розміру вибірки та частоти відповідей були встановлені на рівні 2400 одиниць вибірки та 25% відповідно.

Анкета складається з двох наборів питань. Перший набір складається з таких же п'яти питань, що використовуються в спостереженні щодо послуг. Таким чином, результати двох спостережень, можна безпосередньо порівнювати один з одним. Ці питання ставляться з періодичністю у два місяці, та стосуються розвитку комерційної ситуації у минулому, минулого та прогнозованого розвитку попиту, та минулого та прогнозованого розвитку зайнятості. Другий набір з десяти питань представляє частину анкети, що складається раз у квартал: в січні, в квітні, в липні та в жовтні, тобто спостереження проводиться в перший місяць кожного кварталу. Щоквартальні питання відносяться до оцінки минулого та майбутнього операційного доходу, операційних витрат, рентабельності, капітальних витрат та конкурентної позиції. Що стосується трьох інших спостережень господарської

діяльності, вони мають три різні категорії відповідей: збільшилося/поліпшилося, залишилося незмінним та зменшилося/погіршилося. Для точного формулювання кожного питання див. Додаток 2.7.

Окремі респонденти зважуються з метою отримання репрезентативних результатів на рівні ЄС. З цією метою відповіді зважуються на основі трьох змінних: розмір компанії, розмір сектора, в якому компанія здійснює свою діяльність та відносний розмір країни. Ваги країн - це частки кожної із держав-членів в базисному ряді ЄС (Єврозоні), який являє собою Валову додану вартість за постійними цінами в секторі фінансових послуг (деталізація за національними рахунками Євростату у 17 галузях).

Що стосується спостережень в програмі СБС, розподіл різних категорій відповідей використовується для агрегування результатів у вигляді чистого залишку по кожному питанню. Залишки являють собою різницю між часткою позитивних і негативних варіантів відповідей, що вимірюються як процентні пункти у загальній кількості відповідей. Зазначені дані залишків виконують роль самостійних показників стосовно різних галузей економічної діяльності у межах сектору, але при цьому вони також використовуються для розрахунку зведеного показника для сектору фінансових послуг в цілому. Індикатор довіри в сфері фінансових послуг розраховується як середнє арифметичне залишків (у процентних пунктах) відповідей на питання щодо бізнес-клімату (Q1) та про останній (Q2) та прогнозований (Q3) розвиток попиту.

Щомісячні результати спостереження фінансових послуг публікуються в останній робочий день кожного місяця у формі прес-релізу. Крім того, часові ряди та дані по сектору можна безкоштовно отримати у вигляді файлів Excel, що можна завантажувати на сайті ГД ЕФП (для посилання див. Розділ 4).

2.2 Загальні властивості спостережень

Гармонізація

Принцип гармонізації, що лежать в основі програми спостереження Комісії, полягає в підготовці набору співставних даних для всіх країн. Гармонізація необхідна для порівняння бізнес-циклів в різних державах-членах, а також для розрахунку показних індексів бізнес-циклів для Єврозони та ЄС в цілому.

Для досягнення порівнювальності між країнами, програма СБС регулюється двома основними принципами:

- використання всіма національними інститутами однакових гармонізованих анкет; а також
- проведення національних спостережень та надання результатів відповідно до загального розкладу.

Гармонізація не означає однорідність. Окрім гармонізованих, національні анкети можуть включати додаткові питання. Крім того, деталізація по секторах в анкетах може бути більш докладною, ніж один набір у програмі. Крім того, національні інститути можуть вільно організовувати роботу на місцях у спосіб, що найкраще відповідає їхнім потребам. Зокрема, на їх розсуд залишаються побудова вибірки, обсяг вибірки, режим спостереження та інші методологічні міркування. Тим не менш, інститути заохочуються до втілення міжнародних керівних принципів щодо збору даних та побудови спостереження, нещодавно розроблених Комісією та ОЕРК у співпраці з національними інститутами (див. частину В).

Комісія відіграє провідну роль у розвитку загальної методології програми СБС. Вона регулярно замовляє техніко-економічне обґрунтування з відповідних методологічних питань та організовує щорічний семінар за участі всіх інститутів, що беруть участь для обговорення питань гармонізації, таких як зміни в анкетах та останні розробки в програмах спостереження. Комісія також кожні два роки проводить спільну нараду з ОЕРК з метою

вивчення методологічних питань, що становлять спільний інтерес для ЄС і країн, як не входять до ЄС. Про зміни в загальній методології доповідається у керівництві користувача.

Репрезентативна вибірка

Інститути, що беруть участь, повинні гарантувати, що вибірки, відібрані для кожного спостереження репрезентативні по відношенню до сектора. Розмір вибірки повинен бути достатньо великим, для забезпечення надійності даних. Це питання обговорюється більш докладно в Розділі 3.1.

Графік

Час є загальним для всіх гармонізованих спостережень. Робота на місцях для щомісячних спостережень зазвичай здійснюється протягом перших двох-трьох тижнів кожного місяця, в той час як щоквартальні спостереження проводяться в першій половині кожного кварталу (січень, квітень, липень і жовтень). Крім того, питання, які задаються тільки на щоквартальній основі, включаються в анкети у січні, квітні, липні та жовтні. Результати спостереження надсилаються електронною поштою до Комісії принаймні за чотири робочі дні до закінчення базисного місяця відповідно до встановленого формату. Шестимісячні інвестиційні спостереження проводяться у березні/квітні та в жовтні/листопаді, а результати надсилаються до Комісії до кінця травня та грудня відповідно.

Анкети

Однією важливою властивістю програми СБС є використання, інститутами, що беруть участь, гармонізованих анкет. Типові анкети наведені у Додатку 2. На практиці, анкети, що використовуються інститутами, можуть незначно відрізнятися від гармонізованих анкет, за рахунок включення додаткових питань або за рахунок відмінностей формулювання питань національною мовою. У зв'язку із цим, важливо отримати не буквальный переклад оригінального питання англійською, а зберегти зміст питання. Інших відмінностей в анкетах (наприклад, використання різних понять, різних базисних періодів, відсутніх питань, і т.і.) слід уникати в цілях забезпечення співставності результатів спостереження в різних країнах. Нарешті, анкети іноді можуть включати додаткові пілотні питання, результати яких не обов'язково оприлюднюються.

Щомісячні спостереження бізнесу та споживачів

Гармонізовані спостереження дають інформацію щодо широкого діапазону змінних, які є корисними для моніторингу циклічних змін. У Таблиці 2.2 представлений перелік змінних, що розглядаються в місячних спостереженнях бізнесу та споживачів. Як згадувалося раніше, більшість питань ставляться на щомісячній основі, але деякі додаткові питання додаються раз на квартал до спостережень в галузі промисловості, будівництва та серед споживачів. Майже всі питання якісні за змістом.

Спостереження в галузі промисловості є в значній мірі якісним. Основні питання відносяться до оцінки останніх тенденцій у виробництві, поточного стану книг замовлень та залишків запасів, а також очікувань щодо виробництва, відпускних цін та зайнятості. Крім того, спостереження на щоквартальній основі надають кількісну інформацію щодо двох змінних, які не повідомляються разом із стандартними статистичними даними, а саме – використання виробничих потужностей та кількості місяців гарантованого виробництва.

У зв'язку з нестачею даних по національним рахункам, *спостереження в галузі будівництва* є важливим джерелом інформації про короткострокові зміни в цьому секторі. Спостереження в галузі будівництва мають якісний за змістом характер інформації, за винятком одного кількісного питання щодо кількості місяців гарантованого виробництва.

Інформація отримана по результатам *спостереження в галузі роздрібної торгівлі* є повністю

якісною. У менеджерів запитують щодо їх оцінки останніх змін в комерційній ситуації, поточного рівня залишку запасів, і їх очікувань щодо низки економічних показників (виробництво, нові замовлення і рівень зайнятості).

Спостереження споживачів має подвійну задачу: по-перше, збір інформації про наміри щодо витрат та заощаджень і, по-друге, оцінка їх сприйняття факторів, що впливають на ці рішення. У зв'язку з цим, питання організовані за чотирма темами: фінансове становище домашніх господарств, загальна економічна ситуація, заощадження та наміри щодо великих покупок. Опитування споживачів носить повністю якісний характер.

Спостереження щодо послуг надають інформацію щодо оцінки менеджерами їх нещодавньої комерційної ситуації, та минулих і майбутніх змін в обсягу реалізації їх компанії та зайнятості. Усі відповіді є якісними за характером.

Всі щомісячні спостереження мають подібну *структуру відповідей*. Для якісних питань, відповіді, як правило, надаються відповідно до порядкової шкали із трьома варіантами: «збільшилося» (+), «залишилося незмінним» (=), «зменшилося» (-), або «більш ніж достатній» (+) «достатній» (=), «не достатній» (-), або «дуже великий» (+), «нормальний» (=), «дуже малий» (-). В деяких випадках респонденти мають можливість вибору між чотирма, п'ятьма або шістьма варіантами. У спостереженні споживачів порядкова шкала із п'ятьма варіантами є поширеним випадком.

Таблиця 2.2: Змінні, охоплені спостереженням бізнесу та споживачів

Вид спостереження	Щомісячні питання	Щоквартальні питання
Галузь	Виробництво, останні 3 місяці Виробництво, наступні 3 місяці Загальна сума за книгами замовлення Сума за книгами замовлень на експорт Залишки запасів готової продукції Відпускні ціни, наступні 3 місяці Зайнятість на фірмі, наступні 3 місяці	Фактори, що обмежують виробництво Виробничі потужності, поточні Місяці гарантованого виробництва Книги замовлень, останні 3 місяці Книги замовлень на експорт наступні 3 місяці Використання виробничих потужностей Конкурентні позиції на внутрішньому ринку, Конкурентні позиції, ринки ЄС Конкурентні позиції, ринки поза межами ЄС
Будівництво	Комерційна діяльність, останні 3 місяці Фактори, що обмежують виробництво Книги внутрішніх замовлень Зайнятість на фірмі, наступні 3 місяці Відпускні ціни, наступні 3 місяці	Місяці гарантованого виробництва
Роздрібна торгівля	Комерційна діяльність, останні 3 місяці Комерційна діяльність, наступні 3 місяці Залишки товарів Замовлення постачальникам, наступні 3 місяці Зайнятість на фірмі, наступні 3 місяці	
Послуги	Комерційна ситуація, останні 3 місяці Обсяг реалізації, останні 3 місяці Обсяг реалізації, наступні 3 місяці Зайнятість на фірмі, останні 3 місяці Зайнятість на фірмі, наступні 3 місяці	
Споживачі	Фінансове становище, останні 12 місяців Фінансове становище, наступні 12 місяців Загальна економічна ситуація, останні 12 місяців Загальна економічна ситуація, наступні 12 місяців Ціни на споживчі товари, останні 12 місяців Ціни на споживчі товари, наступні 12 місяців Безробіття, наступні 12 місяців Великі покупки споживчих товарів тривалого використання, поточна охорона навколишнього середовища Наміри щодо великих покупок, наступні 12 місяців Заощадження, поточна охорона навколишнього середовища Наміри щодо заощаджень, наступні 12 місяців Потужність для заощадження	Придбання авто, наступні 12 місяців Придбання будинку, наступні 12 місяців Облаштування будинку, наступні 12 місяців

Джерело: послуги Європейської комісії

Структура відповідей відрізняється від кількісних питань. Ці питання стосуються використання виробничих потужностей та періоду гарантованого виробництва. Тут відповіді пропонується у відсотках від повної потужності або числа місяців, відповідно.

З питань щодо факторів, що обмежують виробництво, пропонується перелік можливих факторів, також від респондентів вимагається обрати один або декілька факторів (питання у вигляді «так/ні»).

Інвестиційне спостереження

Серед компаній у промисловому секторі інвестиційне спостереження проводиться двічі на рік: у березні/квітні («весняне спостереження») та у жовтні/листопаді («осіннє спостереження»). В цілому ряді країн, спостереження проводиться у вигляді додатка до спостереження в галузі промисловості, з використанням тієї ж групи компаній. Однак, в деяких країнах, вибірки відрізняються і в одній країні (Швеція), спостереження проводиться двома різними інститутами.

Таблиця 2.3: Змінні описані в піврічному інвестиційному спостереженні та структура відповідей

Спостереження	Змінна величина	Структура відповідей
Спостереження у березні/квітні:	Зміни інвестицій з року t-2 по рік t-1 Зміни інвестицій з року t-1 по рік t	зміна, % зміна, %
Опитування у жовтні/листопаді:	Зміни інвестицій з року t-1 по рік t Зміни інвестицій з року t по рік t+1 Вид інвестицій, запланований на роки t та t+1 Фактори, що впливають на інвестиції у роках t та t+1: - попит - фінансові ресурси або очікувані прибутки - технічні фактори - інші фактори	зміна, % зміна, % так/ні (++), (+), (=), (-), (--), N (++), (+), (=), (-), (--), N (++), (+), (=), (-), (--), N (++), (+), (=), (-), (--), N

Примітка: (++) = дуже стимулює, (+) = стимулює, (=) = не впливає, (-) = обмежена дія, (--) = дуже обмежує, N = немає відповіді.

Джерело: послуги Європейської комісії

Для весінних та осінніх спостережень передбачені різні анкети (Таблиця 2.3, для повної форми анкети див. Додаток 2.). Навесні, менеджерів запитують про зміну у відсотках в інвестиціях їх компанії з року t-2 по рік t-1 та з року t-1 по рік t. Восени, їх запитують про зміну у відсотках в інвестиціях їх компанії з року t-1 по рік t та з року t по рік t+1. Спостереження восени також містить питання про тип інвестицій (реінвестування, розширення виробничих потужностей, технічне переозброєння та ін.), що заплановані на роки t та t+1, а також питання про фактори, що впливають на інвестиції (попит, рентабельність, технічні фактори та ін.), що заплановані на роки t та t+1.

Що стосується питань про зміну у відсотках в інвестиціях, за відсутності будь-якої додаткової інформації, можна припустити, що компанії повідомляють номінальні зміни, а не реальні (з поправкою на інфляцію) зміни. Дійсно, для багатьох компаній, ймовірно, важко надати дані щодо зростання реальних інвестицій. Однак, з економічної точки зору реальні інвестиції, мають таку ж, якщо не більшу, роль. З цієї причини, ГД ЕФП публікує також оцінку реальних показників, використовуючи для бази даних АМЕСО індекс цін для інвестицій в устаткування.

Структура відповідей для питань щодо типу інвестицій та факторів, що впливають на інвестиції має різну форму. Що стосується першого питання, компаніям пропонується вказати домінуючий тип інвестицій, у той час як структура відповідей на питання щодо факторів, які впливають на інвестиції, має традиційний якісний тип («дуже стимулює», «стимулює», «не впливає», «обмежена дія», «дуже обмежує»).

Огляд світового економічного становища

Анкета ОСЕС є повністю якісною. Питання вимагають оцінки загальної економічної ситуації в країні, прийняття рішення щодо основних економічних проблем, а також очікувань щодо важливих економічних показників (обсяг зовнішньої торгівлі, сальдо торгового балансу, рівень інфляція, рівень процентних ставок). Експертів також запитують про їх оцінку вартості основних валют (долар США, євро, британський фунт та єна), і їх очікування щодо вартості валюти своєї країни по відношенню до долара і рівня внутрішніх цін на акції.

У більшості питань, респонденти мають можливість вибору між трьома варіантами. Для оцінки окремих відповідей використовується спеціальна шкала. Негативним (-) відповідям присвоюється значення 1, значення 5 – нейтральним (=) відповідям, і значення 9 – позитивним (+) відповідям. Потім індивідуальні відповіді підсумовуються для кожної країни без зважування. Таким чином, оцінка від 5 до 9 вказує, що переважають позитивні відповіді або що більшість респондентів очікують тенденцій поліпшення, в той час як оцінка від 1 до 5 вказує, на головний чином, негативні відповіді або очікування тенденцій до зниження. Для обчислення агрегованих показників для груп країн або регіонів, результати по країні зважуються за часткою експорту та імпорту конкретної країни в загальному обсязі світової торгівлі.

Класифікації

Для спостережень господарської діяльності (промисловість, роздрібна торгівля, будівництво, послуги та інвестиції), результати спостереження розбиваються за галузями відповідно до Класифікації видів економічної діяльності Європейського Співтовариства (КДЕС), Ред. 1.1 до рівня двох цифр. Класифікації можна знайти у Додатку А.2. Щодо спостереження послуг виникають певні питання, які стосуються генеральної сукупності сектора (див. Вставку 2.2).

Для спостереження споживачів, респонденти класифікуються за п'ятьма критеріями: дохід, рід занять, освіта, вік та стать. Визначення різних категорій наведені у Додатку 2.2.3.

Вставка 2.2: Генеральна сукупність сектора в спостереженні послуг

Генеральна сукупність в спостереженні послуг відрізняється для різних країн. 18 (рівень двох цифр КДЕС Ред.) розділів (галузей), включених в програму СБС можна розділити на три групи.

1.1)

- Перша група складається з розділів 55 (готелі та ресторани), 60 (транспорт), 63 (туристичні агентства, туроператори), 71 (оренда машин), 72 (комп'ютерні та суміжні види діяльності) і 74 (інші види діяльності); ця група охоплюється практично всіма державами-членами.
- Друга група складається з розділів 64 (пошта і телекомунікації), 70 (операції з нерухомим майном) і 90 (стічні води, каналізація), значна кількість інститутів не надають результати по цим галузям.
- Третя група складається з розділів 65-67 (фінансові послуги), 73 (наукові дослідження та розробки), 80 (освіта), 85 (охорона здоров'я та соціальні послуги), 91 (членські організації), 92 (культура і спорт) і 93 (інші послуги), для цієї групи, більшість спостережень не містить інформації.

Теоретично, генеральна сукупність сектора спостереження повинна бути як можна ширшою. Однак, у зв'язку із тим що сектор послуг є досить неоднорідним сектором, деякі галузі можуть продемонструвати дуже специфічну поведінку з точки зору бізнес-циклу. Зокрема, це може стосуватися державних та напів-комунальних послуг (наприклад, охорона здоров'я), а також, в деякій мірі, фінансових послуг. Заради збереження однорідності сектора, доцільним може бути не об'єднувати ці галузі з іншою частиною сектора послуг. Це відповідає рішенням Комісії про проведення окремого спостереження для сектора фінансових послуг на рівні ЄС (див. Вставку 2.1). Крім того, з метою забезпечення порівнянності спостережень між країнами, галузі, охоплені національними спостереженнями повинні співпадати або перекриватися по максимуму. В цьому відношенні ситуація поступово поліпшується, по мірі того як декілька інститутів, які беруть участь, розширюють генеральну сукупність секторів у своїх спостереженнях послуг.

3. ЗБІР ТА ОБРОБКА ДАНИХ СПОСТЕРЕЖЕННЯ БІЗНЕСУ ТА СПОЖИВАЧІВ

3.1. Вибіркове спостереження

Вибіркові спостереження отримуються з поточних вибірових даних, які повинні реєструвати всі одиниці цілої сукупності, яка розглядається. Вибіркові дані можна сформувати із офіційних, статистичних реєстрів, або реєстрів членів бізнес-асоціацій та торгових палат.

Враховуючи різні зміни, що можуть відбуватися у сукупності (злиття, банкрутства, заснування нових фірм, і т.і.), необхідне регулярне оновлення поточних вибірових даних для підтримання їх репрезентативності. Гарна вибірова сукупність даних є дуже важливою для забезпечення якості спостережень.

Рівень охоплення вибірки, який, як правило, вимірюється за допомогою обсягу реалізації або зайнятості, вказує, на якому відсотковому рівні вибірка представляє вибірову сукупність. Розмір вибірки повинен бути достатньо великим, для оцінки залишків та інших статей, що розглядаються, із достатньою надійністю для задоволення потреб користувачів. Тому відповідний розмір вибірки залежить від рівня точності, яка потрібна користувачам і визначається в основному дисперсію індивідуальних відповідей. Враховуючи, що великі країни, як правило, демонструють більше структурної неоднорідності, на відміну від дуже малих країн, розмір вибірки, як правило, позитивно пов'язаний з розміром економіки.

Участь керівників і споживачів в спостереженнях є добровільною в більшості країн. Природно, що деякі з них не хочуть або не можуть відповідати. Відмова респондентів від участі в спостереженнях є проблемою, зокрема, якщо б потенціальні відповіді респондентів, що відмовилися, систематично відхилялися від відповідей тих, хто взяв участь у спостереженні. Це надасть упередженість, тобто відповіді більше не будуть репрезентативними для сукупності, яку, при можливості, слід коригувати (для пропонованих методів обробки відмов респондентів від участі у спостереженнях див. Частина В.2 щодо міжнародних рекомендацій із поліпшення відповідей). Тому висока частота відповідей, тобто рівень, із яким керівники або споживачі відповідають на анкети, має вирішальне значення для якості і достовірності результатів.

На практиці, зазвичай досягають компромісу між бажаною точністю та необхідними витратами на обстеження. В цілому, існує три методи збору даних, так, щоб зібрану інформацію можна було використовувати для здійснення висновків про сукупність. По-перше, можна зібрати дані з усіх одиниць у сукупності. Це дорога і тривала процедура, якщо тільки сукупність невелика. По-друге, можна збирати дані з вибірки одиниць, які були відібрані із сукупності з розумінням, що вони є репрезентативними для даної сукупності. Вибірка такого роду називається спрямована вибірка. Для того, щоб робити висновки про сукупність шляхом використання спрямованої вибірки, необхідно зробити ряд припущень щодо репрезентативності одиниць, які спостерігаються. Загалом, існують обмеження щодо висновків, які можна робити на підставі спрямованої вибірки - коли ймовірність відбору не відома. По-третє, дані можуть збиратися з випадкової вибірки одиниць, які були відібрані із сукупності з відомими шансами відбору. У цьому випадку не потрібні ніякі припущення щодо репрезентативності отриманих даних. Крім того, існують добре відомі методи для визначення точності оцінених підсумків та усереднених показників.

Для того щоб зробити випадкову вибірку більш ефективною (менша вибірка для заданого рівня точності), багато інститутів використовують деяку форму стратифікованої випадкової вибірки, яка передбачає поділ сукупності на непересічні під сукупності, звані стратами, які мають таку ж саму дисперсію щодо ключових змінних спостереження. Стратифікація застосовується у відповідності з різними критеріями.

Критерії стратифікації, що використовуються для проведення спостережень господарської діяльності це в основному розмір фірми та сектор діяльності. Для спостережень споживачів стать, вік, освіта, дохід і професія особи широко використовується для відбору респондентів.

Для спостережень господарської діяльності вибірка в одному періоді сильно не відрізняється

від вибірки в іншому періоді. У більшості випадків, створюється група компаній, які проходять спостереження щомісяця. Цей підхід обумовлений структурою самої виробничої системи, яка значно не змінюється від періоду до періоду, а також часто буває дуже концентрованою. В цьому випадку важливим є здійснення опитування домінуючих компаній у кожній галузі. Є цілий ряд переваг, від постійного опитування одних і тих же фірм: зокрема, відповіді отримуються швидше, а коливання результатів між двома послідовними спостереженнями зменшується, що позитивно впливає на необхідний розмір вибірки. Тому рекомендується, зберігати одну й ту ж групу протягом періоду спостережень господарської діяльності, та оновлювати її на регулярній основі, або змінювати першу частину вибірки кожного періоду (періодична зміна груп).

Відповідно до досвіду ОЕРК із спостереженнями СБС, кількість близько 30 одиниць спостереження є достатньою для отримання прийнятної рівня точності для кожної страти, для якої публікуються дані. Це правило означає, що, наприклад, в спостереженні, розробленому для отримання результатів щодо десяти видів діяльності, кожен із яких розбитий на 3 класи розміру, розмір вибірки повинен бути $30 \times 10 \times 3 = 900$. Іншими словами, для кожної з 30 клітин сукупності потрібні 30 респондентів (визначається за видом діяльності та розміром). На практиці це буде максимальним значенням, оскільки в деяких видах діяльності буде переважати невелика кількість дуже великих підприємств, отже дві або три відповіді будуть достатніми.

3.2. Агрегування та зважування

починаючи з кожної страти, розраховується відсоток відповідей на кожен варіант відповіді. На даному етапі доступні два варіанти: простий підрахунок відповідей або зважений підрахунок. У першому випадку, кількість позитивних і негативних відповідей підраховуються, а потім, виражаються у відсотках від загальної кількості фірм у страті. У другому випадку, для кожної фірми використовується ваговий коефіцієнт, що представляє один із аспектів її розміру (наприклад, з точки зору обсягу реалізації, зайнятості та виробництва). Система зважування спрямована на поліпшення порівнянності результатів спостереження та базисних рядів даних, замість попереднього припущення, що більші за розміром фірми оцінюють або прогнозують краще.

Незалежно від того зважений результат чи ні, для кожної страти h , для кожної змінної X , для заданого місяця t результат має вигляд вектора-стовпця

$X_h = (P_h, E_h, M_h)$, де P_h це частка, що демонструє збільшення, E_h частка, що не демонструє ніяких змін, M_h – це частка яка демонструє зменшення.

Отримавши результати для кожної страти, загальні результати розраховуються як середньозважені показники результатів по стратах. Вагові коефіцієнти, що використовуються на даному етапі, відображають відносну значимість кожної страти в поточних вибіркових даних і часто отримуються із офіційних статистичних даних, такі як додана вартість конкретного сектора у вигляді частки від загального обсягу галузі виробництва. Зважування в даному випадку використовується для поліпшення якості вибірки, шляхом коригування будь-яких можливих розбіжностей репрезентативності. Загальні результати для кожної змінної величини приймають форму вектора $X = (LP_{h-w_h}, LE_{h-w_h}, EM_{h-w_h})$

де w_h - це відносні вагові коефіцієнти для кожної страти та $\sum w_h = 1$. Також зверніть увагу на формулу: $LP_{h-w_h} + LE_{h-w_h} + LM_{h-w_h} = 100$.

Коли результати спостереження господарської діяльності агрегуються на більш високих рівнях, наприклад, на європейському рівні, отримується середньозважена результатів по країні, шляхом застосування відповідних ваг до країни (див. Розділ 3.4).

3.3. Розрахунок залишків

на основі розподілу різних варіантів для кожного питання, агреговані залишки розраховуються по кожному питанню. Залишки - це різниця між позитивними і негативними варіантами відповідей, які вимірюються у вигляді процентних пунктів загальної кількості відповідей. Зокрема, якщо питання має три альтернативні варіанти, «позитивний» («вгору», «більше», «більш ніж достатньо», «добрий», «дуже великий», «збільшилося», «поліпшилося» і т.і.), «нейтральний» («без змін», «стільки ж», «достатній», «задовільний», «нормальний» і т.і.) і «негативний» («вниз», «менше», «не достатній», «дуже малий», «падіння» і т.і.) та якщо Р, Е і М (з $P+E+M=100$) означають відсоток респондентів, які обрали позитивний нейтральний та негативний варіант відповідно, то залишок розраховується так:

$$B = P - M$$

У разі виникнення питань щодо шести варіантів, тобто три варіанти, наведені вище та «дуже позитивний» («саме це/набагато краще», «значно вищий», «різке зростання», і т.і.), «дуже негативний» («геть не підходить/набагато гірше», «дуже несприятливий», «різке падіння» і т.і.) та «не знаю», залишки розраховуються на основі середньозважених. Якщо Р, Е і М мають таке ж значення, як і в попередньому пункті, в той час як РР позначає відсоток респондентів, які обрали варіант «дуже позитивний», ММ – відсоток респондентів, які обрали варіант «дуже негативний», а N – відсоток респондентів, які не склали думку тобто $PP+P+E+M+MM+N=100$), залишки розраховуються так:

$$B = (PP + P) - (M + MM)$$

Із рівнянь, наведених вище, чітко видно, що значення залишків коливаються від -100, коли всі респонденти обирають негативний варіант (або найбільш негативний у разі структури питань із п'ятьма варіантами) до +100, коли всі респонденти обирають позитивний (або найбільш позитивний) варіант.

3.4. Розрахунок агрегованих показників для Євросоюзу та Єврозони

Одним з основних завдань служби Комісії (ГД ЕФП) – це проведення спостережень із агрегованими показниками для ЄС і Єврозони на основі агрегованих результатів, отриманих від держав-членів. Агреговані відповіді на анкети на рівні ЄС та Єврозони розраховуються як середньозважені відповідей, агреговані на рівні країни. Ваги – це частка кожної з держав-членів в базисному ряді даних ЄС (Єврозони), які згладжуються шляхом розрахунку дворічної ковзної середньої. Ваги, як правило, оновлюються щороку у серпні. Базисні ряди даних отримуються із бази АМЕСО, а для останнього періоду, для якого щорічні базисні ряди даних ще не доступні, використовуються прогнози Комісії.

Таблиця 3.1 узагальнює відповідну інформацію щодо базисних рядів даних, які використовуються для розрахунку ваг для країн.

Таблиця 3.1: Базисний ряд даних (бази даних АМЕСО) використовується для обчислення ваг для країни

Спостереження	Базисний ряд даних	Код АМЕСО
Промисловість	Валова додана вартість в постійних цінах, разом по галузі за винятком будівництва будівель та споруд	1 0 99 0 OVG2
Інвестиції	Валова додана вартість в постійних цінах, разом по галузі за винятком будівництва будівель та споруд	1 0 99 0 OVG2
Будівництво	Валова додана вартість в постійних цінах, будівництво будівель і споруд	1 0 99 0 OVG4
Послуги	Валова додана вартість в постійних цінах, послуги	1 0 99 0 OVG5
Роздрібна торгівля	Приватні витрати на кінцеве споживання в постійних цінах	1 0 99 0 OCPH
Споживач	Приватні витрати на кінцеве споживання в постійних цінах	1 0 99 0 OCPH

Джерело: послуги Європейської комісії

Виходячи з цього, відсоток для кожної альтернативної відповіді на кожне питання для ЄС і Єврозони, розраховується як середньозважене відповідного відсотка в кожній державі-члені або кожному члені Єврозони.

3.5. Сезонні коригування

Залишаючи осторонь страйки, вибори, значні рухи валютних курсів, дуже холодну погоду та інші форс-мажорні події, дані спостережень бізнесу та споживачів реєструють думки, на які можуть вплинути інші події, що відбуваються в той же час кожного року. Це стосується, наприклад, регулярних подій, таких як Великдень, Різдво, деяких святкових днів, або отримання надзвичайних виплат заробітної плати в певному місяці року. Хоча респондентів прямо просять не брати до уваги такі сезонні коливання, на практиці відповіді часто демонструють сезонну поведінку. Такі коливання у сприйнятті, думках та очікуванні бізнесу та споживачів в ідеалі повинні бути усунені при порівнянні двох послідовних місяців. Це і є мета сезонних коригувань.

Як тільки розраховуються залишки щодо питання в кожному спостереженні на агрегованому рівні (країна ЄС, Єврозони), вони коригуються із урахуванням сезонних коливань. В даний час Комісія використовує метод Дайнт'іс у якості алгоритму для сезонного коригування, який спочатку був розроблений Євростатом (див. Додаток А.2). Цей метод дає задовільні результати для даних спостережень бізнесу та споживачів вже протягом багатьох років. Основною перевагою методу Дайнт'іс є відсутність змін при додаванні даних в кінці часового ряду. Оскільки дані спостережень бізнесу та споживачів є думкою суб'єктів економічної діяльності на певний момент часу, зміни даних за минулі роки є небажаними.

3.6. Розрахунок зведених показників

Спостереження бізнесу та споживачів надають щомісячні судження та очікування стосовно різноманітних аспектів економічної діяльності в різних секторах економіки: промисловість, сфера послуг, будівництво та роздрібна торгівля, а також споживачі. На підставі детальних результатів Гармонізованої Програми, Комісія розраховує і публікує набір щомісячних зведених показників. По-перше, для кожного із п'яти секторів, що спостерігалися, готуються так звані індикатори довіри для відображення загального сприйняття та очікувань на рівні окремого сектора в одновимірному індексі. По-друге, для того, щоб мати можливість

стежити за загальною економічною активністю, з 1985 року розраховується більш широкий Економічний індикатор настроїв (ЕІН), який підбиває підсумки розвитку у всіх п'яти галузях, що спостерігаються.

Кожен індикатор довіри розраховується як просте арифметичне середнє (з урахуванням сезонних коливань) залишків відповідей на конкретні питання, відібраних з повного набору питань у кожному окремому спостереженні. При відборі питань керувалися досягненням якомога вищої поєднувальної кореляції індикатора довіри з базисним рядом, таким як зростання у промисловому виробництві, на рівні ЄС та Єврозони у порівнянні із попереднім роком. Дані залишків із обраних питань не приводяться до стандартного виду до їх попереднього агрегування.

Виходячи із повного набору даних залишків, що лежать в основі індивідуальних індикаторів довіри, ЕІН поєднує в собі судження та відношення виробників та споживачів шляхом зваженого агрегування стандартизованих рядів вхідних даних. Грубо кажучи, Економічний індикатор настроїв можна розглядати як підсумок п'яти індикаторів довіри, специфічних для конкретного сектора. Перед детальним наданням схеми складання та зважування, що лежить в основі ЕІН, корисно спочатку подивитися на склад окремих індикаторів довіри.

Нарешті, остання частина цього розділу містить опис зведеного показника по Єврозоні на основі факторної методології. Цей показник стосується тільки обробної промисловості, і тому може розглядатися як доповнення до промислового індикатора довіри.

3.6.1. Промисловий індикатор довіри

Промисловий індикатор довіри є середньою арифметичною залишків (у процентних пунктах) відповідей на питання про очікування щодо виробництва, книг замовлень та залишків запасів готової продукції (останній із зворотним знаком). Залишки коригуються із урахуванням сезонних коливань.

Питання (див. Додаток 2.1.1 для повної форми анкеті):

Q2 Чи вважаєте ви, що залишки у вашій поточній загальній книзі замовлень є...?

- + більш ніж достатніми (вище норми)
- = достатніми (нормальні для сезону)
- недостатніми (нижче норми)

Q4 Чи вважаєте ви, що ваші поточні залишки запасів готової продукції є ...?

- + дуже великими (вище норми)
- = нормальними (нормальні для сезону)
- дуже малими (нижче норми)

Q5 На вашу думку, як буде розвиватися ваше виробництво протягом наступних 3 місяців? Воно буде ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінним
- зменшуватися

3.6.2. Індикатор довіри у сфері послуг

Індикатор довіри у сфері послуг є середнім арифметичним залишків (у процентних пунктах) відповідей на питання про бізнес-клімат та щодо останньої очікуваної еволюції попиту. Залишки коригуються із урахуванням сезонних коливань.

Питання (див. Додаток 2.2.1 для повної анкеті):

Q1 Як розвивалася ваша комерційна ситуація протягом останніх 3 місяців? Вона ...

- + поліпилася
- = залишилася незмінною
- погіршилася

Q2 Як попит (обсяг реалізації) на послуги вашої компанії змінився за останні 3 місяці? Він ...

- + збільшився
- = залишився незмінним
- зменшився

Q3 На вашу думку, як зміниться попит (обсяг реалізації) на послуги вашої компанії протягом найближчих 3 місяці? Він буде...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінним
- зменшуватися

3.6.3. Індикатор довіри споживача

Індикатор довіри споживача є середнім арифметичним (у процентних пунктах) відповідей на питання про фінансове становище домогосподарств, загальну економічну ситуацію, очікування безробіття (з зворотним знаком) і заощадження – всі протягом наступних 12 місяців. Залишки коригуються із урахуванням сезонних коливань.

Питання (див. Додаток 2.3.1 для повної анкети):

Q2 На вашу думку, як зміниться фінансове становище вашого домогосподарства протягом наступних 12 місяців? Воно ...

- ++ стане набагато кращим
- + стане трохи кращим
- = залишиться таким же
- стане трохи гіршим
- стане набагато гіршим
- N не знаю.

Q4 На вашу думку, як буде змінюватися загальна економічна ситуація в цій країні протягом наступних 12 місяців? Вона буде ...

- ++ ставати набагато кращою
- + ставати трохи кращою
- = залишатися такою ж
- стане трохи гіршою
- ставати набагато гіршою
- N не знаю.

Q7 На вашу думку, яку буде змінюватися кількість безробітних у цій країні протягом наступних 12 місяців? Кількість буде...

- ++ різко зростати
- + не значно збільшуватися
- = залишатися такою ж
- не значно скорочуватися
- різко скорочуватися
- N не знаю.

Q11 який шанс того, що протягом наступних 12 вам вдасться заощадити гроші?

- + + дуже ймовірно
- + є непоганий шанс,
- мало ймовірно
- дуже мало шансів
- N не знаю.

3.6.4. Індикатор довіри у роздрібній торгівлі

Індикатор довіри у роздрібній торгівлі є середнім арифметичним залишків (у процентних пунктах) відповідей на питання про теперішню і майбутню комерційну ситуацію, та щодо залишків запасів (останній із зворотним знаком). Залишки коригуються із урахуванням сезонних коливань.

Питання (див. Додаток 2.4.1 для повної анкети):

Q1 Як змінювалася ваша комерційна діяльність (продажі) протягом останніх 3 місяців? Вона (вони).

- + поліпшилася (збільшилася)
- = залишалася незмінною
- погіршилася (зменшилася)

Q2 Чи вважаєте ви, що обсяги залишків запасів, що ви маєте зараз є...?

- + дуже великими (вище норми)
- = нормальними (нормальні для сезону)
- дуже малими (нижче норми)

Q4 На вашу думку, як зміниться ваша комерційна діяльність (продажі) протягом наступних 3 місяців? Вона (вони) буде ...

- + поліпшуватися (збільшуватися)
- = залишаються незмінною
- погіршуватися (зменшуватися)

3.6.5. Індикатор довіри у сфері будівництва

Індикатор довіри у сфері будівництва є середнім арифметичним залишків (у процентних пунктах) відповідей на питання про книгу замовлень та очікування зайнятості. Залишки коригуються із урахуванням сезонних коливань.

Питання (див. Додаток 2.5.1 для повної анкети):

Q3 Чи вважаєте ви, що залишки вашої поточної книги замовлень є...?

- + більш ніж достатніми (вище норми)
- = достатніми (нормальні для сезону)
- недостатніми (нижче норми)

Q4 На вашу думку, як буде змінюватися загальна зайнятість на вашій фірмі протягом наступних 3 місяців? Воно буде...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінним
- зменшуватися

3.6.6. Економічний індикатор настроїв

Економічний індикатор настроїв складається з 15 окремих компонентів індикаторів довіри, описаних вище. Різним секторам присвоюються зрозумілі ваги для розрахунку зведеного показника:

- Пром-вість: 40%
- Послуги: 30%
- Споживачі: 20%
- Будівництво: 5%
- Роздрібна 5%

Зазначені ваги були визначені за двома критеріями, а саме: «репрезентативність» сектора, що розглядається та можливість відстеження у порівнянні із базисною змінною величиною. Відповідно до широкої сфери застосування ЕІН, очевидною базисною змінною величиною є зростання ВВП, який відстежує рухи економіки в цілому.

Важливо відзначити, що вищезгадані ваги прямо не застосовуються до самих п'яти індикаторів довіри, а до їх стандартизованих окремих рядів компонентів. Попередня стандартизація є важливою для того, щоб зробити окремі ряди компонентів зіставними з точки зору їх середнього рівня та волотильності до агрегування. В іншому випадку ряди компонентів з відносно високою амплітудою характеристик будуть домінувати у еволюції складового показника індикатора, тобто номінальні ваги не будуть відбивати фактичну частку кожного компонента у складі зведеного показника.

Оскільки індикатори довіри, описані вище складаються з однакових, проте не стандартизованих рядів компонентів, ЕІН неможливо точно отримати шляхом застосування ваг зазначеного сектору до п'яти індикаторів довіри. Насправді, час від часу може статися так, що, у зв'язку із впливом деяких більш волатильних рядів компонентів, сума (зважена) індикаторів довіри демонструє рухи, що не відображаються в ЕІН, узагальнюючи правильно стандартизовані компоненти. Аналогічно, імпульси від доволі слабких компонентів, які не проявляються в індикаторах довіри, насправді можуть проявитися в ЕІН.

Точний розрахунок ЕІН на основі її рядів компонентів можна звести до наступних трьох простих кроків:

(1) Для кожного компонента $j = 1, \dots, 15$

$$Y_{j,t} = \frac{X_{j,t} - \bar{X}_j}{S_j} \quad \text{де} \quad \bar{X}_j = \frac{1}{T} \sum_{t=1}^T X_{j,t} \quad \text{та} \quad S_j = \sqrt{\frac{1}{T-1} \sum_{t=1}^T (X_{j,t} - \bar{X}_j)^2}$$

$$(2) Z_t = \frac{\sum_j w_j \cdot Y_{j,t}}{(\sum_j w_j)_t} \quad \text{де} \quad (\sum_j w_j)_t$$

є сумою ваг доступних рядів даних в момент часу t

$$(3) ESI_t = \left(\frac{Z_t - \bar{Z}}{S_Z} \right) \cdot 10 + 100 \quad \text{де} \quad \bar{Z} = \frac{1}{T} \sum_{t=1}^T Z_t \quad \text{та} \quad S_Z = \sqrt{\frac{1}{T-1} \sum_{t=1}^T (Z_t - \bar{Z})^2}$$

Змінні величини X_j представляють 15 компонентів індикаторів довіри для промисловості (3 компонента), послуги (3), споживачів (4), будівництва (2) і роздрібної торгівлі (3), як зазначено в Розділах з 6.1 по 6.5 (залишки із урахуванням сезонних коливань).

Моменти для стандартизації (крок 1) обчислюються стосовно фіксованих зразків, для уникнення щомісячних переглядів індексу. На даний момент вибірка становить від 1990:1 до $T = 2006:12$. Хоча довгострокові моменти даних залишків і є доволі стабільними у зв'язку з їх стаціонарним характером, вибірку періодично необхідно розширювати, включаючи останні події.

Для розрахунку середньозваженої Z_t (крок 2), ваги вищезазначеного сектору діляться на кількість залишків думки, утворюючи відповідний індикатор довіри. Так, наприклад, три стандартизовані залишки, що відносяться до довіри послуг, кожен отримують вагу 10%, даючи в купі вагу щодо послуг 30%. Якщо не всі із 15 компонентів доступні, зважена сума доступних рядів ділиться на суму розподілених ваг.

На останньому етапі (етап 3), підсумкова середньозважена масштабується таким чином, щоб мати довгострокову статистичну середню 100 та стандартне відхилення 10, при цьому використовується та ж сама вибірка, що і при стандартизації окремих компонентів на етапі 1. Значення вище 100 вказують на економічні настрої вище середнього, в той час як значення нижче 100 вказують положення нижче середнього. Припускаючи, приблизну нормальність, застосоване стандартне відхилення 10 означає, що у 68% випадків ЕІН буде знаходитися в діапазоні від 90 до 110.

ESI, який узагальнює відносини та судження великої кількості господарюючих суб'єктів, повинен зіставлятися з базисною змінною величиною, яка є також вичерпною і реєструє зміни в економіці в цілому. Таким чином, як вже було зазначено вище, зростання ВВП є очевидним вибором для пояснювального тестування зведеного показника.

3.6.7. Індикатор ділового клімату

Індикатор ділового клімату (ІДК) розраховується з метою отримання своєчасного зведеного показника для виробничого сектора в Єврозоні. У якості ряду вхідних даних показник використовує п'ять залишків думок з спостереження у сфері промисловості: тенденції виробництва в останні місяці, книги замовлень, залишки запасів та виробничі очікування. Тому ІДК відрізняється від промислового індикатора довіри, який оснований на трьох рядах вхідних даних. Крім того, метод побудови ІДК відрізняється від методу побудови індикатора довіри. ІДК ґрунтується на припущенні, що кожен з п'яти питань стосовно компонентів може бути представлений загальним фактором, який узагальнює основоположну циклічну ситуацію в конкретний момент та спеціальним фактором, який відноситься тільки до питання. Основна ідея цього поділу полягає у виділенні інформації, яка є спільною для всіх рядів внаслідок специфічних змін в спеціальному ряду. Потім ІДК визначається як загальний фактор, а спеціальні фактори опускаються. Через те, що загальний фактор виділяється із п'яти місячних питань щодо промисловості, ІДК повинен рухатися одночасно із загальною виробничою активністю в Єврозоні.

В цілому, факторний аналіз являє собою клас статистичних методів, використовуваних для узагальнення набору змінних, шляхом побудови декількох «загальних факторів», що відносяться до всіх змінних, та «спеціальних факторів», що відносять тільки до кожної окремої змінної величини. Тому він представляє із себе собою формалізацію принципу Бернса та Мітчела (1946) про те, що бізнес-цикли являють собою супутні рухи у наборі економічних часових рядів.

Методика заснована на суто класичних принципах. Набір спостерігаємих змінних величин, p (залишки думок) узагальнюється за допомогою $k < p$ прихованих змінних величин, званих загальні фактори. Базова модель передбачає, що кожна спостерігаєма змінна величина p походить із комбінації невеликої кількості загальних факторів та спеціального компоненту u_i

$$z_{it} = l_{i1}F_{1t} + \dots + l_{ik}F_{kt} + u_{it}, i = 1, \dots, p$$

де z позначає значення i -того стандартизованої змінної величини, що спостерігається в момент часу t . Термін

$$X_{it} = z_{it} - u_{it} = l_{i1}F_{1t} + \dots + l_{ik}F_{kt}$$

визначає загальний компонент змінної i та сам обумовлений k загальними факторами.

Передбачається, що фактори не будуть мати зв'язок один з одним та з спеціальними факторами. Останні також не мають зв'язку один з одним. ввідні величини l_{ij} , $j=1, \dots, k$, забезпечують окремі зв'язки k загальних факторів із i_{-00} змінною величиною. Ввідні величини в квадраті l_{ij}^2 дають частку дисперсії змінної величини i , яка пояснюється фактором j . Додавання їх до факторів k призводить до дисперсії простих факторів змінної величини i , яка представляє частку дисперсії, обумовлену всіма виділеними факторами.¹²

¹² У випадку ІДК, для k встановлюється значення 1. Додаткову інформацію щодо побудови Індикатора ділового клімату можна знайти на веб-сторінці:

http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/studies/bci_presentation_paper.pdf.

4. ПОШИРЕННЯ ДАНИХ І ПУБЛІКАЦІЯ

4.1. Публікація результатів спостереження

Результати щодо Спостереження бізнесу та споживачів публікуються в останній робочий день кожного місяця у двох прес-релізах, та направляються електронною поштою до вибраної групи інформаційних агентств. Календар публікації прес-релізів можна знайти на веб-сайті ГД ЕФП за адресою:

http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/businessandconsumersurveys_en.htm.

Перший прес-реліз повідомляє про результати СБС та індикатори довіри, а також про Економічний індикатор настроїв (ЕІН). Другий прес-реліз стосується Індикатору ділового клімату (ІДК). Обидва прес-релізи розділені на дві частини: у першій частині містяться коментарі щодо основних результатів спостережень, а в другій частині - таблиці із результатами.

Всі дані, що повідомляються в прес-релізах та додаткові дані (довгі часові ряди, ряди даних галузей без урахування сезонних коливань та галузеві дані з урахуванням сезонних коливань) можна вільно завантажити (у формі файлів Excel) за адресою:

http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/bcsseries_en.htm.

Результати щоквартального спостереження у виробничому секторі повідомляються в прес-релізі першого місяця кварталу (наприклад, січень, квітень, липень та жовтень). Відібрані результати із щоквартального Огляду світового економічного становища публікуються у прес-релізі другого місяця кварталу (тобто лютий, травень, серпень та листопад). Результати піврічного спостереження у сфері інвестицій повідомляються у прес-релізах у січні і червні.

4.2. Метадані

Як уже згадувалося, гармонізовані спостереження бізнесу та споживачів виконуються на децентралізованій основі окремими інститутами в державах-членах. Незважаючи на гармонізований графік та загальний принцип репрезентативності вибірки, окремі інститути є відповідальними за визначення своїх вибірових сукупностей, та методів побудови вибірки та спостереження.

Всю інформацію про методології, що використовується в кожній країні для окремого спостереження, а також іншу корисну інформацію щодо організації на національному рівні, що проводить спостереження (наприклад, контактна особа) можна знайти у розділі із метаданими на вебсайті ГД ЕФП про СБС за адресою:

http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/metadata_en.htm

http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/institutes_en.htm

ЧАСТИНА В

МІЖНАРОДНИЙ КЕРІВНІ ПРИНЦИПИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ СТОСОВНО ПРОВЕДЕННЯ СПОСТЕРЕЖЕНЬ БІЗНЕСУ ТА СПОЖИВАЧІВ

1. ІСТОРІЯ

У листопаді 2003 року на першому спільному Семінарі ОЕРК та Європейської Комісії з міжнародного розвитку спостережень тенденцій ділової активності та думки споживачів (BTS/COS), були виділені кілька пріоритетних областей, для яких подальша робота вважається необхідною. Дві із них такі:

- поліпшення частоти відповідей, зведення до мінімуму навантаження на респондентів та
- гармонізація операцій спостережень та технічної побудови.

На наступному семінарі ОЕРК щодо спостережень за тенденціями ділової активності та споживачами в 2004 році, були засновані дві робочі групи для вирішення цих проблем, що склалися із представників багатьох країн. Робота цих робочих груп була представлена і обговорена на другому спільному Семінарі ОЕРК – Європейська Комісія в листопаді 2005 року, та наступні рекомендації були схвалені учасниками.

Метою цієї глави є поширення інформації щодо результатів роботи цих двох робочих груп. Міжнародні керівні принципи є важливим інструментом у процесі гармонізації, який має важливе значення для сприяння порівнянності результатів національних спостережень із розрахунками змістовних індексів бізнес-циклу для Єврозони та ЄС у цілому. Список рекомендацій, представлених в цій главі, не є повним, він повинен виконувати роль першого ознайомлення із передовим досвідом для інститутів що проводять обстеження. Інститутам, що беруть участь в програмі СБС пропонується ознайомитися з детальною інформацією, оскільки вони повинні втілювати міжнародні керівні принципи при проведенні спостережень в рамках гармонізованої програми.

У наступних двох розділах узагальнюється інформація щодо рекомендацій та інших результатів. Посилання на конкретні документи, доступні на веб-сайтах засідань, що вказані вище, надають інформацію про історію, обставини та передовий досвід.

2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОЛІПШЕНЬ ЧАСТОТИ ВІДПОВІДЕЙ ТА ЗВЕДЕННЯ ДО МІНІМУМУ НАВАНТАЖЕННЯ НА РЕСПОНДЕНТІВ

Сфера повноважень робочих груп, що брали участь, включала вивчення наступного:

- методів збору даних (наприклад, пошта, телефон, факс, Інтернет, електронна пошта) та подальших процедур, що є найбільш ефективними для поліпшення частоти відповідей та зменшення навантаження на респондентів, які також враховують вплив різних методів на вартість проведення спостереження;
- ефективних та економічно виправданих методів спілкування з респондентами, що беруть участь у спостереженні, з метою залучення їх до співробітництва для випадку, коли спостереження є примусовим та не є примусовим;
- як оцінювати вплив (упередження), який може мати відмова респондентів на оцінки спостережень та розвитку методів для мінімізації цього впливу (наприклад, методи підстановок, методології оцінки).

Робота робочої групи призвела до ретельного аналізу поточних національних практик та доступної літератури із цих питань. У цій літературі йдеться про те, що ключовим фактором в укладанні високоякісних даних спостереження громадської думки є досягнення

задовільної частоти відповідей, а також, що стратегіям для мінімізації відмов респондентів необхідно надати пріоритет при розподілі ресурсів. Робоча група запропонувала всебічний аналіз взаємозв'язків між частотою відповідей та методами збору даних. Вона досліджувала різні методи збору та повідомлення даних, а також фактори, що впливають на частоту відповідей.

Основні результати роботи робочої групи та обговорення на другому спільному Семінарі ОЕРК – Європейська Комісія втілені в наступних семи рекомендаціях, які призведуть до того, що національні інститути будуть:

1. Чітко визначати в своїх метаданих, яка частота відповідей застосовується. Робоча група вважає за необхідне рекомендувати два види частоти відсутності відповідей (або додаткові частоти відповідей) для побудови спостереження. У разі відмови респондентів вони включають захід, що підходить для рівномірної частки вибірки та рівних ваг, та ще одна, яка підходить для більш загального випадку нерівної частки вибірки та одиниць спостереження із різними вагами. Перший наводиться за допомогою позначення $NR1 = (n'/n)*100$, де n' – це кількість одиниць, які не надали корисну інформацію, а n - це число підприємств, обраних для спостереження. Останній, і більш загальний випадок нерівної частки вибірки та одиниць спостереження з різними вагами, представлений позначенням

$$NR3 = \frac{\sum_{i=1}^{n'} \frac{1}{f_i} * w_i}{\sum_{i=1}^n \frac{1}{f_i} * w_i} * 100, \quad \text{де} \quad f_i = \frac{n'}{n} \quad \text{це частка вибірки } i\text{-мої одиниці, а } w_i \text{ це розмір ваги } i\text{-ої одиниці.}$$

2. Розробіть та впровадьте ряд стратегій для встановлення перших контактів з респондентами для забезпечення їх співпраці. Стратегії включають адаптацію контактів до одиниці спостереження (особливо більші за розміром одиниці), звернення до «належної людини» в межах одиниці, подолання недостатньої поінформованості щодо спостереження, шляхом пояснення переваг/користі даних спостереження, ознайомлення респондентів із інститутом спостереження та його програми спостереження, за можливості використання особистого контакту в початковому підході, надання інформації щодо ознак спостереження, пояснення відмінностей від інших спостережень, а також забезпечення наявності запитуваних даних у респондента.
3. При виборі методів зборів даних прийміть позицію респондента – всіх із них мають свої сильні та слабкі сторони. За можливості, необхідно докласти зусиль для того, щоб надати можливість одиницям спостереження обрати режим, якому вони віддають перевагу. Впровадьте змішаний підхід збору даних, який дозволяє оптимізувати процедуру збору даних та знизити загальні помилки спостереження в межах наявних термінів і бюджету.
4. Періодично включайте питання в анкети для оцінки уподобань респондентів щодо збору даних.
5. Розробіть стратегії подальшої роботи, які ураховують різні способи збору даних, що використовується інститутом, який здійснює BTS/COS. Такі стратегії включають надання рекламних матеріалів, використання безкоштовної телефонної лінії допомоги для надання допомоги респондентам, збір тільки ключових змінних у якості альтернативи повній відмові респондентів, та чіткої вказівки, що у якості запитаних елементів даних допускаються оцінки (або дані представників).
6. Проаналізуйте їх існуючу методологію зважування для забезпечення того, що ваги

підприємств, що використовуються для оцінки є репрезентативними для сукупності. Існує необхідність вираховування ймовірності вибірки у процесі зважування. Якщо агрегування на рівні галузі або клітини об'єднує підприємства із різними обраними ймовірностями (наприклад, великі та малі підприємства), частка вибірки повинна бути фактором для зважування, у протилежному разі оцінки будуть упередженими.

7. Проаналізуйте результати попередніх досліджень, для визначення того, чи існують будь-які свідчення різної поведінки при відповіді для підприємств, які є більш-менш схильними реагувати на певний цикл спостереження. Всі інститути, розглянуті робочою групою, використовують, щонайменше деякою мірою, припущення хаотичного пропуску (MAR) для обробки неопитаних осіб в BTS. При цьому передбачається, що середній (середньозважений) розподіл відповідей від підприємств є репрезентативним щодо осіб, які не надали відповіді. Якщо це припущення не виконується, то тільки урахування відповідей підприємств, що реагують на певний місячний цикл спостереження, може привести до помилкового висновку про зміну ділового клімату, оскільки вона може бути викликана виключно зміною в структурі респондентів.

Додаткову інформацію щодо Рекомендацій з 1 по 5 можна знайти у документі робочої групи «Взаємозв'язок між частотою відповідей та методами збору даних». Довідкова інформація для Рекомендації 6 і 7 можна знайти в документі «Оцінка та мінімізація впливу відмови респондентів на оцінки спостереження».

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ГАРМОНІЗАЦІЇ ОПЕРАЦІЙ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ТА ТЕХНІЧНОЇ ПОБУДОВИ

В даний час не існує міжнародних керівних принципів і рекомендацій, в яких би був викладений передовий досвід для розвитку спостережень тенденцій ділової активності. У 2003 році ОЕРК видало Керівництво з надання допомоги країнами, що не входять до ЄС щодо їх реалізації та/або розвитку BTS. Процедури спостереження представлені і рекомендовані у Керівництві – це процедури, що використовуються у офіційних статистичних спостереженнях та розглядаються у якості відправної точки для робочої групи при визначенні ключових аспектів розробки стандартів для операцій дослідження та технічної побудови. Аспекти, що були охоплені робочою групою включали: ефективну побудову вибірки та методики зважування, а також виявлення та оцінку рекомендованих практик для побудови інтернет-опитувань.

3.1. Методи ефективної побудови вибірки та зважування

Для спостережень бізнесу та споживачів, робоча група прагнула виявити ключові проблеми в галузі методологій побудови вибірки та зважування. Метою було розробити початковий набір рекомендованих мінімальних вимог та уподобань, спрямованих на підвищення надійності а, отже, загальної якості даних спостереження. Основні питання ефективної побудови вибірки, відповідно до робочої групи, охоплювали виявлення відповідної множини/базисної сукупності, визначення вибіркової сукупності, методів відбору вибірки, та обробку відсутніх даних (за винятком спостережень споживачів).

Як видно з рекомендацій, викладених нижче (окремо для спостережень тенденцій ділової активності та спостережень думки споживачів), більшість з них також актуальні і для кількісних досліджень. Хоча багато з рекомендацій є очевидними, вигоди від їх включення в майбутні міжнародні рекомендації полягають в тому, що вони визначають ефективність рекомендованих практик та дозволяють порівнювати якість даних між країнами.

3.1.1. *Спостереження тенденцій ділової активності*

- Вибіркова сукупність

1. Переліки вибіркової сукупності повинні включати в себе якомога більш деталізовано діючі фірми у сфері бажаних спостережень. У цьому контексті рекомендується віддавати перевагу використанню офіційних або статистичних реєстрів діючих фірм на відміну від тих, що містять частково діючі підприємства або членські реєстри.
2. Інститутам рекомендується використовувати стратегії відсікання для стабілізації групи (відсікання за розміром), а також для точного виявлення цілей спостереження (відсікання за галуззю).
3. Установи можна розглядати у якості ідеального варіанту для одиниці вибірки, хоча допускається, що зібрати інформацію на цьому рівні може виявитися складним. Крім того, інші види одиниць можуть виявитися більш підходящими, в залежності від спрямованості і цілей спостереження, наприклад, КАУ для вивчення промислової структури або місцевих органів для регіональних структур. Навіть якщо фірму можна ідентифікувати у якості одиниці вибірки, рекомендується за можливістю мати різні одиниці спостереження в рамках фірми. Настійно рекомендується, щоб кожний місяць відповіді на анкети надавав один й той же тип одиниць-респондентів.
4. Переліки вибірових сукупностей необхідно оновлювати як тільки з'являється новий перепис діючих фірм.

- Методи вибірки

5. Настійно рекомендується використовувати ймовірнісні методи відбору вибірки, з наданням переваги цільовим або суб'єктивним методам. Використання методів побудови вибірки на основі стратифікації рекомендується у тих випадках, коли наявна неоднорідність у сукупності одиниці щодо розміру та інших ознак. Використання вичерпної побудови вибірки рекомендується для невеликих країн або для підкласу вибірки, наприклад, для забезпечення включення великих компаній до вибірки.
6. Необхідно використовувати фіксовану групу, створену на статистично обґрунтованій основі з використанням моделі оновлення із періодичними змінами, із фіксованою пропорцією одиниць, які замінюються на регулярній основі.

- Робота за відсутності даних

7. Інститути повинні описувати в своїх метаданих точний характер процедур, що використовуються в ситуаціях, коли елемент містить відмову респондентів або за відсутності даних.
8. Як мінімум, рекомендується, щоб інститути ретельно відстежували вплив відсутніх даних (особливо для великих компаній) та розробляли набір чітких стратегій для зведення до мінімуму відмови.
9. Використання методів підстановок для роботи за відсутності залишкових даних слід розглядати з обережністю, щоб уникнути можливих спотворень.
10. Як засіб зменшення упередження рекомендуються методи повторного зважування, з урахуванням різного складу групи у суміжних спостереженнях.

- Методи зважування

11. Використання ваг настійно рекомендується для підвищення точності оцінок. Рекомендується, як мінімум, використання простої одноступеневої системи ваг, хоча для гетерогенних сукупностей, особливо у великих країнах, рекомендуються і двоступеневі (або багатоступеневі) процедури зважування. Мінімальною вимогою є те, щоб ваги підприємств, які використовуються для одиниць у вибірці були приблизно репрезентативними щодо розподілу підприємств у сукупності (за розміром).

3.1.2. Спостереження думки споживачів

- Вибіркова сукупність

12. Перелік вибірових сукупностей повинен включати якомога більш вичерпний перелік дорослого населення. У результаті віддається перевага реєстрам офіційного перепису або статистичним реєстрам над телефонними довідниками. При використанні останніх, необхідно використовувати відповідні методи коригування можливого упередження сукупності.
13. Рекомендується стратегії відсікання за віком, хоча це може вимагати подальшої гармонізації в рамках ЄС.
14. Списки вибіркової сукупності необхідно оновлювати щороку.

- Методи вибірки

15. Настійно рекомендується використовувати методи випадкової побудови вибірки для забезпечення репрезентативності спостереження.
16. У разі гетерогенних сукупностей, віддається перевага методам стратифікованої вибірки над переважно простою випадковою побудовою вибірки
17. Рекомендується подальше дослідження переваг використання побудови вибірки із періодичною зміною над використанням незалежної вибірки, що обирається кожного місяця.

- Зважування

18. Для забезпечення кращої репрезентативності відібраної вибірки рекомендується зважування. Ваги можуть включати демографічні характеристики, такі як вік, стать, регіон проживання та розмір населеного пункту, або соціально-економічні характеристики, такі як професія, рівень освіти та тип муніципального району.

3.2. Побудова інтернет-опитувань

В останні роки спостерігається вибух у використанні Інтернету для збору даних. Незважаючи на великий досвід і знання в галузі особистих інтерв'ю та опитування за допомогою поштових анкет, до сих пір немає консенсусу серед дослідників, що займаються BTS/COS щодо того, як краще проводити Інтернет-опитування, і досі мало уваги приділяється для наукового обґрунтування. Більшість дослідників згодні з тим, що серед Інтернету має характеристики, які відрізняють його від інших методів спостереження.

Мета робочої групи полягала у сприянні підвищенню стандартів наукових досліджень в галузі спостережень тенденцій ділової активності та розробці принципів побудови інтернет-анкет на основі досліджень. Звіт робочої групи починається з огляду ознак, переваг та питань, що представляють інтерес для інтернет-опитувань. Цей огляд, а також розширений перелік рекомендованих практик, в основному ґрунтується на аналітичних звітах, документах із семінару та іншого інструктивного матеріалу, підготовленого членами робочої групи та іншими дослідниками, які працюють з інтернет-дослідженнями багатьох країн.

На основі теперішніх знань і досвіду, рекомендовані практики, що викладені нижче, є відправною точкою для подальшого розвитку принципів інтернет-опитувань, які ґрунтуються на дослідженнях.

- Початок роботи

- Переконайтеся, що веб-сайт установи має професійний вигляд в Інтернеті, оскільки учасники при вході оцінюватимуть його за цим критерієм.
- Перевірте, чи потенційні учасники, до яких ви звертаєтесь через електронну пошту мають доступ до Інтернету, оскільки на багатьох підприємствах працівники мають обмежений доступ до Інтернету.
- Дайте респондентам можливість обрати режим на їх уподобання, оскільки це дає можливість «м'якого» моніторингу навичок роботи із комп'ютером.
- Переконайтеся, що IT-підтримка доступна і після закінчення початкової стадії, а також що наявний телефон довіри (номер телефону відділу або адміністратора).
- Забезпечте захист, безпеку та конфіденційність даних, а з етичних міркувань не отримуйте дані без відома респондента (наприклад, за допомогою cookies).
- Проведіть експериментальне дослідження із добровільними фірмами та врахуйте їх зауваження.

- Запрошення електронною поштою

- При використанні запрошень електронною поштою, дотримуйтесь загальноприйнятого формату (наразі – це простий формат тексту). електронна пошта та вкладення у формі HTML можуть бути відхилені через ризик вірусів.
- Не використовуйте придбані списки адрес електронної пошти, оскільки інститут, що збирає дані може заробити репутацію спамера.
- В електронній пошті інституту уникайте використання слів, які звучать як спам. Також рекомендується уникати використання фраз на кшталт «натисніть тут», інструкцій щодо відписки від розсилки, та/або пояснень, як респондент потрапив до списку.

- Проектування анкети

- Перевірте відмінності зовнішнього вигляду питань у зв'язку із використання різних конфігурацій екрану, операційних систем, браузерів та моніторів.

- Починайте пропонувати анкету із привітанням та привабливим екраном, який спонукає до дій і акцентує простоту відповідей.
- На початку анкети привітайте респондента по імені, для уникнення сприйняття спілкування із учасником через комп'ютер більш анонімним, ніж традиційне спілкування.
- Наводьте кожне питання у звичайному форматі, аналогічному до того, що зазвичай використовується у паперових анкетах, при цьому використовуйте ясні та інтуїтивні інструменти.
- Уникайте використання занадто великої кількості кольорів та елементів дизайну, що можуть відволікати увагу респондентів від питань (одне із традиційних правил є правило використання трьох кольорів, із урахуванням дальтонізму).
- Переконайтеся, що шрифт є достатньо великим в різних конфігураціях екрану.
- Не поступайтеся практичністю заради стилю, наприклад, використання великих малюнків, функцій та автоматичної перевірки даних, оскільки несумісність браузера може призвести до більш тривалого часу завантаження і, відповідно, до більших витрат кінцевого користувача.
- Використовуйте випадваючі списки та інші документи, які вимагають декількох одночасних рухів мишею, обережно.
- Пам'ятайте, що он-лайн читачі читають швидше і з більшим нетерпінням. В питаннях, щодо яких існує велика вірогідність допущення помилки, виділіть важливі частини та розмістіть вказівки, на що респондентам треба звернути увагу.
- Використовуйте багатосторінковий дизайн тільки для автоматичного пропуску, умовних переходів, або адаптивних анкет. При використанні багатосторінкового дизайну, необхідно використовувати індикатор прогресу, який би показував респондентам, наскільки близько вони до завершення.
- Щоб уникнути можливого впливу зовнішнього вигляду та порядку питань на відповіді, намагайтесь використовувати однаковий формат і масштаб в інтернет-версії та паперовій версії анкети.
- Включіть функцію скидання.
- Надайте можливість респондентам переривати та повертатися до опитування у разі, якщо їх відволікли або вони бажають продовжити процес надання відповідей пізніше.
- Переконайтеся, що веб-сторінку можна роздрукувати у разі, якщо учасники виявлять бажання зберігати паперову копію своїх відповідей.

- Аналіз результатів

- Проаналізуйте, чи є відмінності в результатах між різними режимами (елемент із відмовою респондента, достовірність та надійність) і систематично проаналізуйте джерело цих відмінностей (дизайн анкети, сукупність, упередження відбору і т.і.).
- Перевірте, чи співставні ознаки вибірки веб-респондентів із ознаками традиційних респондентів, що використовують папір.

- Надання зворотного зв'язку

- За можливості надайте можливість доступу до внутрішньої корпоративної мережі у вигляді членського привілею, яким можна користуватися за допомогою унікального пароля.
- Регулярно збирайте в учасників відгуки щодо їх користувацького задоволення для визначення сильних та слабких сторін веб-сайту інституту.

- Безпека

- Поінформуйте учасників про безпечну обробку їх логінів та паролів. Попросіть їх, щоб вони не поширювали інформацію щодо доступу будь-кому за винятком випадків, коли вони впевнені, що запит був зроблений уповноваженою особою.
- Забезпечте PIN-код для надання доступу до анкети лише учаснику опитування. За можливістю використовуйте індивідуальне посилання для того, щоб респонденти не повинні були вводити логін і пароль.

ДОДАТОК 1

ДАЙНТ'ІС - ОПИС МЕТОДУ СЕЗОННОГО КОРИГУВАННЯ

1. ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Метод Дайнт'їс для усунення сезонних коливань в основному базується на використанні «фільтрів». Фільтри формуються з набору ваг, які застосовуються до рядів даних так само, як і для обчислення зважених ковзних середніх. Ці фільтри мають властивості, що визначається заздалегідь на основі звичайного припущення про розподіл рядів даних в три компоненти, відомих як сезонний, трендовий та хаотичний. Зокрема, передбачається, що для будь-якої точки в ряді даних, є певна «близькість» (тобто частина ряду даних, що містить проаналізовану точку), яку можна розбити відповідно до конкретної моделі. Моделі, що використовуються для методу Дайнт'їс, ґрунтуються на трьох гіпотезах. Вони включають: тренд може бути представлений кубічним рядом даних, сезонний компонент – стаціонарними періодичними рядами, а хаотичний компонент – випадковим рядом даних, що в сумі дають нуль. Використовуючи метод найменших квадратів, можна отримати оптимальну деталізацію, що зводить до мінімуму площу хаотичного компоненту у методі локальних регресій. Фільтр Дайнт'їс можна розглядати як оператор, який, будучи застосованим до зони точки даних, забезпечує значення сезонного компоненту безпосередньо відповідно до описаної вище моделі. Віднімаючи цю величину від оригінального спостереження отримуємо скоригований показник. Місцеве моделювання рядів даних надає можливість сезонному компоненту з плином часу розвиватися повільно.

Теоретичний аналіз показує, що фільтри, які мають такі властивості не залежать від конкретної серії, а тільки від довжини моделі (кількість точок даних у локальній регресії). Це означає, що вони можуть бути розраховані заздалегідь, значно спрощуючи практичну реалізацію коригувань. 28

Звичайні ковзні середні є окремими випадками фільтрів цього типу, в яких спостереження, що обробляється, як правило, розташоване в центрі його зони. Потім використовуються складні та часто повторювані процедури для коригування точок даних в кінці ряду даних, і ці процедури призводять до подальших внесень поправок. З іншого боку, фільтри, які використовуються методом Дайнт'їс для коригування поточної точки даних застосовуються в межах зони, яка містить тільки більш ранішні точки і, отже, не буде змінена із здійсненням нових спостережень.

Відповідно до емпіричних даних деякі ряди даних із економічними статистичними даними правильно описуються розбивкою на адитивні компоненти: для таких рядів даних, сезонний компонент не залежить від тренду. Проте, для інших розмір сезонного компоненту, як правило, пропорційний до рівня тренда – це називається мультиплікативною поведінкою. В цьому випадку можна отримати краще коригування шляхом застосування фільтра до логарифмічного перетворення рядів даних. Тим не менш, є також ряди, поведінка яких змінюється із часом, що означає, що вони краще описуються в одних випадках адитивною моделлю, а в інших випадках – мультиплікативною моделлю.

Метод Дайнт'їс допускає правильну обробку таких рядів даних і в загальних рисах, оптимальне використання різних пояснювальних моделей. Він складається із застосування трьох адитивних моделей і трьох мультиплікативних моделей до ряду даних. Для кожного поточного спостереження, якість коригування досягається шляхом розрахунку дисперсії показника, що коригується на тренд в межах обмеженої території. Нарешті, різні результати, зважуються за допомогою зворотного застосування цих дисперсій. На практиці у ряді випадків вибір моделей обмежений і адитивним моделям надається пріоритет.

2. КОРИГУВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО МЕТОДУ ДАЙНТ'ІС

Довжина рухомих фільтрів (моделей) становить $(3p+1)$, $(4p+1)$ та $(5p+1)$, де p - це кількість спостережень за рік. Довжина різних фільтрів становить:

Частота	Щомісяця	Щокварталу	Раз в пів року
$(5p+1)$	61	21	11
$(4p+1)$	49	17	9
$(3p+1)$	37	13	7

В залежності від довжини ряду і наявності негативних значень, вибирається набір відповідних моделей. Хай $L3$, $L4$ та $L5$ означають тривалість у роках рядів даних та хай $M3$, $M4$ та $M5$ означають три-, чотири-, та п'ятирічну модель відповідно. Нарешті, знаком «+» позначають адитивну модель, а знаком «*» - мультиплікативну модель. Розраховані моделі наведені в таблиці нижче:

Умови	Наявність негативних цифр	Обрані моделі	Довжина ряду даних
$n < 13$			жоден (відмова)
$L3 < n < L4$	так		$M3+$
$L3 < n < L4$	ні		$M3+$, $M3^*$
$L4 < n < L5$	так		$M3+$, $M4+$
$L4 < n < L5$	ні		$M3+$, $M4+$, $M3^*$, $M4^*$
$L5 < n$	так		$M3+$, $M4+$, $M5+$
$L5 < n$	ні		$M3+$, $M4+$, $M5+$, $M3^*$, $M4^*$, $M5^*$

Ряди даних із урахуванням сезонних коливань розраховуються для кожної з обраних моделей. Потім ряд даних для кожної моделі оцінюється за «гладкістю»: якщо ряд даних демонструє ознаки відносно високих коливань, йому присвоюється відносно невелика вага. На даному етапі, мультиплікативна модель(-і), у разі обрання, враховується тільки тоді, коли її вага(-и) більше ніж у 0,8 рази перевищує усереднену вагу(-и) для адитивної моделі(-ей). Потім отримуються остаточні значення із урахуванням сезонних коливань, у вигляді середньозважених рядів даних щодо моделі, що розглядається.

ДОДАТОК 2

АНКЕТИ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ

1. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1. Спостереження в сфері промисловості - Анкета

Щомісячні питання

Q1 Як розвивалося ваше виробництво протягом останніх 3 місяців? Воно ...

- + збільшилося
- = залишилося незмінним
- зменшилося

Q2 Чи вважаєте ви, що сума за вашими поточними загальними книгами замовлень є...?

- + більш ніж достатньою (вище норми)
- = достатньою (нормальні для сезону)
- недостатньою (нижче норми)

Q3 Чи вважаєте ви, що залишки ваших поточних книг замовлень на експорт є...?

- + більш ніж достатніми (вище норми)
- = достатніми (нормальні для сезону)
- недостатніми (нижче норми)

Q4 Чи вважаєте ви, що ваші поточні залишки запасів готової продукції є ...?

- + дуже великими (вище норми)
- = нормальними (нормальні для сезону)
- дуже малими (нижче норми)

Q5 Як на вашу думку буде розвиватися ваше виробництво протягом наступних 3 місяців? Воно буде ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінним
- зменшуватися

Q6 Як на вашу думку будуть змінюватися ваші відпускні ціни протягом наступних 3 місяців?

Вони будуть ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінними
- зменшуватися

Q7 Як на вашу думку буде змінюватися загальна зайнятість вашої фірми протягом наступних 3 місяців? Вона буде ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінною
- зменшуватися

Квартальні питання (січень, квітень, липень і жовтень)

Q8 Які основні фактори в даний момент обмежують ваше виробництво?

- ніяки
- недостатній попит
- брак робочої сили
- брак матеріалу та/або обладнання
- фінансові обмеження
- інші фактори

Q9 Враховуючи поточні залишки ваших книг замовлень та очікувані зміни попиту протягом найближчих місяців, як ви оцінюєте вашу поточну виробничу потужність?

Поточна виробнича потужність є ..

- + більш ніж достатньою
- = достатньою
- не достатньою

Q10 Скільки місяців виробництва забезпечуються вашими поточними залишками загальних книг замовлень?

Наше виробництво забезпечене на ____ місяців

Q11 Як змінювались ваші замовлення протягом останніх 3 місяців?
Вони ...

- + збільшилися
- = залишилися незмінними
- зменшилися

Q12 Як на вашу думку будуть змінюватись ваші замовлення на експорт протягом наступних 3 місяців?
Вони будуть ...

- + - збільшуватися
- = - залишатися незмінними
- - зменшуватися

Q13 На якій потужності в даний момент працює ваша компанія (у відсотках від повної потужності)?

В даний час компанія працює на ☐ ☐ ☐% від повної потужності.

Q14 Як ваші конкурентні позиції на внутрішньому ринку змінювалися протягом останніх 3 місяців? Вони ...

- + поліпшились
- = залишилися незмінними
- погіршились

Q15 Як ваші конкурентні позиції на зовнішніх ринках в межах ЄС змінювалися протягом останніх 3 місяців? Вони ...

- + поліпшились
- = залишилися незмінними
- погіршились

Q16 Як ваші конкурентні позиції на зовнішніх ринках за межами ЄС змінювалися протягом останніх 3 місяців? Вони ...

- + поліпшились
- = залишилися незмінними
- погіршились

1.2. Спостереження в сфері промисловості - Дата початку вимірювання індикатора довіри за країною

Держави-члени	Початковий рік
Євросоюз	Січень 1985
Єврозона	Січень 1985
Бельгія	Січень 1985
Болгарія	Січень 1993
Чеська Республіка	Січень 1995
Данія	Січень 1985
Німеччина	Січень 1985
Естонія	Квітень 1992
Ірландія	Січень 1985
Греція	Січень 1985
Іспанія	Квітень 1987
Франція	Січень 1985
Італія	Січень 1985
Кіпр	Травень 2001
Латвія	Квітень 1993
Литва	Травень 1993
Люксембург	Січень 1985
Угорщина	Січень 1996
Мальта	Листопад 2002
Нідерланди	Січень 1985
Австрія	Січень 1985
Польща	Лютий 1998
Португалія	Січень 1987
Румунія	Липень 1991
Словенія	Квітень 1995
Словацька Республіка	Серпень 1993
Фінляндія	Січень 1993
Швеція	Січень 1996
Британія	Січень 1985

1.3. Спостереження в сфері промисловості - Класифікація секторів (КДЕС Ред. 1.1) та розподіл заголовків КДЕС по основним групам промисловості

	КДЕС		опис КДЕС	MIG
1	15		Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	
		15.1	Виробництво, переробка та консервування м'яса і м'ясних продуктів	CNDU
		15.2	Переробка та консервування риби та рибних продуктів	CNDU
		15.3	Переробка та консервування фруктів і овочів	CNDU
		15.4	Виробництво рослинних і тваринних масел і жирів	CNDU
		15.5	Виробництво молочних продуктів	CNDU
		15.6	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалю та крохмалепродуктів	INTM
		15.7	Виробництво готових кормів для тварин	INTM
		15.8	Виробництво інших харчових продуктів	CNDU
		15.9	Виробництво напоїв	CNDU
		16	Виробництво тютюнових виробів CNDU	CNDU
2	17		Виробництво текстильних виробів	
3		17.1	Підготовка та прядіння текстильних волокон	INTM
4		17.2	Текстильне плетіння	INTM
5		17.3	Оздоблення текстильних виробів	INTM
6		17.4	Виробництво готових текстильних виробів, крім одягу	CNDU
7		17.5	Виробництво інших текстильних виробів	CNDU
8		17.6	Виробництво в'язаних та трикотажних тканин	INTM
9		17.7	Виробництво в'язаних та трикотажних виробів	CNDU
10	18		Виробництво одягу; вичинка та фарбування хутра	CNDU
11	19		Дублення та вичинка шкіри, виробництво валіз, сумок, шорно-сідельних виробів і взуття	CNDU
12	20		Виробництво деревини та виробів з дерева і пробки, крім меблів, виробництво виробів з соломки і матеріалів для плетіння	INTM
13	21		Виробництво целюлози, паперу та паперової продукції	INTM
14	22		Видавнича справа, поліграфічна діяльність, тиражування записаних носіїв інформації	CNDU
15	23		Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерного палива	
16		23A	Виробництво коксу, ядерного палива (23.1, 23.3)	
17		23B	Виробництво нафтопродуктів (23.2)	

18	24		Хімічна промисловість	
19		24A	Хімічна продукція для промисловості і сільського господарства (в тому числі основні хімічних речовин) (24.1, 24.2)	
20		24B	Товари широкого вжитку із хімії (24.3, 24.4, 24.5, 24.6)	
21		24C	Виробництво штучних волокон (24.7)	
22		24.1	Виробництво основних хімічних речовин	INTM
23		24.2	Виробництво пестицидів та інших агрохімічних продуктів	INTM
24		24.3	Виробництво фарб, лаків та аналогічних покриттів, типографської фарби і мастики	INTM
25		24.4	Виробництво фармацевтичних препаратів, медичних хімічних речовин і рослинних продуктів	CNDU
26		24.5	Виробництво мила та миючих засобів, засобів для чищення та поліруючих засобів, парфумерних та косметичних засобів	CNDU
27		24.6	Виробництво інших хімічних продуктів	INTM
28		24.7	Виробництво штучного волокна	INTM
29	25		Виробництво гумових та пластмасових виробів	
30		25A	Виробництво гумових виробів (25.1)	INTM
31		25B	Виробництво пластмасових виробів (25.2)	INTM
32	26		Виробництво інших неметалевих мінеральних продуктів	INTM
33	27		Виробництво основних металів	INTM
34	28		Виробництво металевих виробів, крім машин і устаткування	
		28.1	Виробництво будівельних металевих виробів	INVE
		28.2	Виробництво цистерн, металевих резервуарів і ємностей, виробництво радіаторів центрального опалення та котлів	INVE
		28.3	Виробництво парових котлів, крім котлів для води центрального опалення	INVE
		28.4	Кутання, пресування, штампування та профілювання металу; порошкова металургія	INTM
		28.5	Обробка й покриття металів; загальна інженерна механіка	INTM
		28.6	Виробництво столових приладів, інструментів та залізних виробів	INTM
		28.7	Виробництво інших готових металевих виробів	INTM
35	29		Виробництво машин та устаткування не віднесених до інших категорій	
36		29A	Виробництво сільської та лісгосподарської техніки (29.3)	INVE
37		29B	Виробництво верстатів (29.4)	INVE
38		29C	Виробництво машин для текстильної продукції, одягу і шкіри (29.54)	INVE
39		29D	Двигуни, компресори, насоси (29.11, 29.12)	INVE

40	30		Виробництво офісного устаткування та обчислювальної техніки	INVE
41	31		Виробництво електричних машин і апаратів не віднесених до інших категорій	
		31.1	Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	INVE
		31.2	Виробництво електричної розподільчої та регулюючої апаратури	INTM
		31.3	Виробництво ізолюваного проводу та кабелю	INTM
		31.4	Виробництво акумуляторів, гальванічних елементів та батарей	INTM
		31.5	Виробництво освітлювального обладнання та електричних ламп	INTM
		31.6	Виробництво електрообладнання не віднесеного до інших категорій	INTM
42	32		Виробництво устаткування для радіо, телебачення та зв'язку	
		32.1	Виробництво електронних ламп і трубок та інших електронних компонентів	INTM
		32.2	Виробництво теле- і радіопередавачів і апаратури для дротової телефонії та телеграфії	INVE
		32.3	Виробництво теле- та радіоприймачів, апаратури для звуко- та відеозапису, відтворення та супутніх товарів	CDUR
43	33		Виробництво медичних приладів, точних та оптичних інструментів, годинників	
		33.1	Виробництво медичного та хірургічного обладнання та ортопедичних пристосувань	INVE
		33.2	Виробництво інструментів і приладів для вимірювання, контролю, випробування, навігації та інших цілей, крім обладнання для управління виробничими процесами	INVE
		33.3	Виробництво обладнання для контролю промисловим виробництвом	INVE
		33.4	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	CDUR
		33.5	Виробництво годинників	CDUR
44	34		Виробництво автомобілів, причепів і напівпричепів	
45		34A	Виробництво моторних транспортних засобів (34.1)	INVE
46		34B	Виробництво компонентів для автомобілів (включаючи причепа) (34.2)	INVE
47		34C	Виробництво частин та приладдя для автотранспортних засобів (34.3)	INVE
48	35		Виробництво іншого устаткування для транспортних засобів	
		35.1	Будівництво та ремонт суден і човнів	INVE
		35.2	Виробництво залізничних і трамвайних локомотивів та рухомого складу	INVE
		35.3	Виробництво літальних і космічних апаратів	INVE
		35.4	Виробництво мотоциклів та велосипедів	CDUR
		35.5	Виробництво інших транспортних засобів та обладнання не віднесених до інших категорій	CDUR

49	36		Галузі обробної промисловості не віднесені до інших категорій	
		36.1	Виробництво меблів	CDUR
		36.2	Виробництво ювелірних виробів та пов'язаних з ними деталей	CDUR
		36.3	Виробництво музичних інструментів	CDUR
		36.4	Виробництво спортивних товарів	CNDU
		36.5	Виробництво ігор та іграшок	CNDU
		36.6	Інші виробничі галузі не віднесені до інших категорій	CNDU
50	CONS		СПОЖИВЧІ ТОВАРИ (CDUR + CNDU)	
51	INVE		ТОВАРИ ВИРОБНИЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	
52	INTM		НЕЗАКІНЧЕНА ВИРОБНИЦТВОМ ПРОДУКЦІЯ	
53	TOTA		РАЗОМ ВИРОБНИЦТВО	
54	CDUR		СПОЖИВЧІ ТОВАРИ ТРИВАЛОГО ВИКОРИСТАННЯ	
55	FOBE		ХАРЧУВАННЯ, НАПОЇ (15.1, 15.2, 15.3, 15.4, 15.5, 15.8, 15.9, 16)	
56	CNDU		СПОЖИВЧИХ ТОВАРІ КОРОТКОТЕРМІНОВОГО ВИКОРИСТАННЯ	

2. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ НАДАННЯ ПОСЛУГ

2.1. Спостереження в сфері надання послуг - Анкета

Щомісячні питання

Q1 Як розвивалася ваша комерційна ситуація протягом останніх 3 місяців? Вона.

- + поліпшилась
- = залишилася незмінною
- погіршилася

Q2 Як змінився попит (обсяг реалізації) на послуги вашої компанії протягом останніх 3 місяців? Він ...

- + збільшився
- = залишився незмінним
- зменшився

Q3 На вашу думку, як зміниться попит (обсяг реалізації) на послуги вашої компанії протягом наступних 3 місяців? Він.

- + збільшиться
- = залишиться незмінним
- зменшиться

Q4 На вашу думку як загальна зайнятість вашої фірми змінилася за останні 3 місяці? Вона...

- + збільшилася
- = залишилася незмінною
- зменшилася

Q5 На вашу думку як загальна зайнятість вашої фірми зміниться протягом наступних 3 місяців? Вона буде ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінною
- зменшуватися

Q6 На вашу думку, як зміняться ціни, що ви застосовуєте протягом наступних 3 місяців? Вони будуть ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінними
- зменшуватися

- Квартальні питання (січень, квітень, липень, жовтень)

Q7 Які основні фактори в даний час обмежують ваш бізнес?

- ніяк
- недостатній попит
- брак робочої сили
- брак простору та/або обладнання
- фінансові обмеження
- інші фактори

2.2. Спостереження в сфері надання послуг - Дата початку вимірювання індикатора довіри по країнам

Держави-члени	Початковий рік
Євросоюз	Квітень 1996
Єврозона	Квітень 1995
Бельгія	Січень 1995
Болгарія	Травень 2002
Чеська Республіка	Травень 2002
Данія	Квітень 2000
Німеччина	Квітень 1995
Естонія	Травень 2002
Ірландія	Січень 1998
Греція	Квітень 1997
Іспанія	Жовтень 1996
Франція	Січень 1988
Італія	Січень 1998
Кіпр	Травень 2002
Латвія	Лютий 2002
Литва	Травень 2002
Люксембург	-
Угорщина	Лютий 2002
Мальта	-
Нідерланди	Квітень 1993
Австрія	Жовтень 1996
Польща	Січень 2003
Португалія	Червень 1997
Румунія	Червень 2002
Словенія	Травень 2002
Словацька Республіка	Травень 2002
Фінляндія	Жовтень 1996
Швеція	Квітень 1996
Британія	Січень 1997

2.3. Спостереження в сфері надання послуг - Класифікація секторів (КДЄС Ред. 1.1)

55 ^(*)	Готелі та ресторани
60 ^(*)	Транспорт (агрегований показник 60-62)
63 ^(*)	Діяльність туристичних агентств і туроператорів, діяльність із надання допомоги туристам (63.3)
64 ^(*)	Пошта та телекомунікаційні послуги
65	Фінансове посередництво, крім страхування та пенсійного забезпечення
66	Страхування та пенсійне забезпечення, крім обов'язкового соціального страхування
67	Допоміжна діяльність у сфері фінансового посередництва
70 ^(*)	Операції з нерухомим майном
71 ^(*)	Оренда машин і устаткування без оператора та товарів особистого споживання та побутових товарів
72 ^(*)	Комп'ютери та пов'язана із ними діяльність
73	Наукові дослідження та розробки
74 ^(*)	Інші комерційні види діяльності
80	Освіта
85	Охорона здоров'я та соціальні послуги
90 ^(*)	Каналізація та видалення відходів, поліпшення санітарних умов та аналогічні заходи
91	Діяльність членських організацій
92	Рекреаційна, культурна та спортивна діяльність
93	Надання інших видів послуг
TOTS ^(*)	РАЗОМ

(*) сектори, що охоплюються переважною більшістю держав-членів.

3. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОЖИВЧЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС

3.1. Споживче спостереження - Анкета

Щомісячні питання

Q1 Як фінансове становище вашої родини змінилося за останні 12 місяців?

Воно ...

- + + значно покращилося
- + стало трохи кращим
- = залишилося незмінним
- трохи погіршилося
- стало значно гіршим
- N не знаю.

Q2 На вашу думку, як зміниться фінансове становище вашої родини протягом наступних 12 місяців? Воно ...

- + + значно покращиться
- + трохи покращиться
- = залишиться незмінним
- трохи погіршиться
- стане набагато гіршим
- N не знаю.

Q3 Як на вашу думку загальна економічна ситуація в країні змінилася за останні 12 місяців?

Вона...

- + + значно покращилася
- + стала трохи кращою
- = залишилася незмінною
- трохи погіршилася
- стала значно гіршою
- N не знаю.

Q4 Як на вашу думку буде розвиватися економічна ситуація у цій країні протягом наступних 12 місяців? Вона ...

- + + стане набагато кращою
- + стане трохи кращою
- = залишиться незмінною
- трохи погіршиться
- стане набагато гіршою
- N не знаю.

Q5 Як на вашу думку змінювалися ціни на споживчі товари протягом останніх 12 місяців?

Вони ...

+ + значно зросли

+ помірно зросли

= трохи зросли

- залишилися майже незмінними

-- впали

N не знаю.

Q6 У порівнянні із останніми 12 місяцями, як на вашу думку будуть змінюватися ціни на споживчі товари протягом наступних 12 місяців? Вони будуть.

+ + рости швидше

+ рости з тією ж швидкістю

= збільшуватися повільнішими темпами

- залишатися приблизно такими ж

-- падати

N не знаю.

Q7 Як на вашу думку буде змінюватися кількість безробітних в цій країні протягом наступних 12 місяців? Кількість буде...

+ + різко зростати

+ трохи зростати

= залишаються колишньою

- незначно скорочуватися

-- різко падати

N не знаю.

Q8 З огляду на загальну економічну ситуацію, чи вважаєте ви, що зараз настала слушна нагода для здійснення великих покупок, таких як, меблі, електричні/електронні пристрої, і т.і.

+ + так, зараз настала слушна нагода = цю нагоду не можна назвати ні доброю ні поганою

-- ні, зараз не слушний момент

N не знаю.

Q9 Порівняно з останніми 12 місяцями, чи плануєте ви витратити більше чи менше грошей на великі покупки (меблі, електричні/електронні пристрої і т.і.) протягом наступних 12 місяців? Я буду витрачати.

+ + набагато більше

+ трохи більше

= приблизно такі ж самі суми

- трохи менше

-- набагато менше,

N не знаю.

Q10 З огляду на загальну економічну ситуацію, чи вважаєте ви, що зараз...?

+ + дуже гарна нагода, щоб заощаджувати

+ досить непогана нагода, щоб заощаджувати

- не дуже добра нагода, щоб заощаджувати

-- дуже погана нагода, щоб заощаджувати

N не знаю.

Q11 На вашу думку, протягом наступних 12 місяців, яка ймовірність того, що вам вдасться заощадити?

- + + дуже ймовірно
- + досить ймовірно
- мало ймовірно
- геть не ймовірно
- N не знаю.

Q12 Яке з цих тверджень найкраще описує поточний фінансовий стан вашої родини?

- + + ми багато заощаджуємо
- + ми заощаджуємо небагато
- = нам ледве вдасться перекривати наші витрати доходами
- ми змушені витрачати наші заощадження
- ми беремо кредити
- N не знаю.

Квартальні питання (січень, квітень, липень і жовтень)

Q13 На вашу думку, яка ймовірність того, що протягом наступних 12 місяців вам вдасться придбати автомобіль?

- + + дуже ймовірно
- + досить ймовірно
- мало ймовірно
- зовсім мало шансів
- N не знаю.

Q14 Чи плануєте ви купити або побудувати будинок протягом наступних 12 місяців (щоб жити в ньому самим, для члена вашої родини, у якості будинку для відпочинку, для здавання у найм, тощо)?

- + + так, безумовно
- + можливо
- ймовірно ні
- ні
- N не знаю.

Q15 З якою ймовірністю ви витратите великі суми коштів на ремонт оселі або переоблаштування протягом наступних 12 місяців?

- + + дуже ймовірно
- + досить ймовірно
- мало ймовірно
- мало ймовірно
- N не знаю.

3.2. Спостереження споживачів - Дата початку вимірювання індикатора довіри по країнам

Держави-члени	Початковий рік
Євросоюз	Січень 1985
Єврозона	Січень 1985
Бельгія	Січень 1985
Болгарія	Травень 2001
Чеська Республіка	Січень 1995
Данія	Січень 1985
Німеччина	Січень 1985
Естонія	Липень 1992
Ірландія	Січень 1985
Греція	Січень 1985
Іспанія	Червень 1986
Франція	Січень 1985
Італія	Січень 1985
Кіпр	Травень 2001
Латвія	Травень 2001
Литва	Травень 2001
Люксембург	Січень 2002
Угорщина	Лютий 1992
Мальта	Листопад 2002
Нідерланди	Січень 1985
Австрія	Жовтень 1995
Польща	Травень 2001
Португалія	Червень 1986
Румунія	Травень 2001
Словенія	Березень 1996
Словацька Республіка	Квітень 1999
Фінляндія	Листопад 1987
Швеція	Жовтень 1995
Британія	Січень 1985

3.3 Спостереження споживачів - Категорії

A. Дохід сім'ї

- 1-й квартиль
- 2-й квартиль
- 3-й квартиль
- 4-й квартиль

B. Рід занять респондента

- Самозайнята особа та професіонал
- Самозайняті фермери
- Канцелярські та офісні працівники
- Кваліфіковані робітники
- Інші робітники
- Загальна кількість працівників
- Інші професії
- Незайняті особи

C. Робочий графік респондента

- Робота повний робочий день
- Робота неповний робочий день

D. Освіта респондента

- Основна
- Додаткова
- Інша освіта

E. Вік респондента

- 16-29
- 30-49
- 50-64
- 65+

F. Стать респондента

- Чоловіча
- Жіноча

4. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

4.1. Спостереження в сфері роздрібно́ї торгівлі - Анкета

Щомісячні питання

Q1 Як змінювалася(-ись) ваша комерційна діяльність (продажі) протягом останніх 3 місяців? Вона. (Вони ...)

- + поліпшилася (збільшилися)
- = залишалася незмінною
- погіршилася (зменшилися)

Q2 Чи вважаєте ви, що ваші теперішні залишки запасів є...?

- + дуже великими (вище норми)
- = нормальними (нормальні для сезону)
- дуже малі (нижче норми)

Q3 Як на вашу думку будуть змінюватися замовлення, що ви розмістили у постачальників протягом наступних 3 місяців? Вони будуть ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінними
- зменшуватися

Q4 Як на вашу думку зміниться ваша комерційна діяльність (продажі) протягом наступних 3 місяців? Вона (вони) буде ...

- + поліпшуватися (збільшуватися)
- = залишатися незмінною
- погіршуватися (зменшуватися)

Q5 Як на вашу думку буде змінюватися загальна зайнятість на вашій фірмі протягом наступних 3 місяців? Вона буде ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінними
- зменшиться

Q6 На вашу думку, як зміняться ціни, що ви застосовуєте протягом наступних 3 місяців? Вони будуть ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінними
- зменшиться

4.2. Спостереження в сфері роздрібної торгівлі - Дата початку вимірювання індикатора довіри

Держави-члени	Початковий рік
Євросоюз	Листопад 1985
Єврозона	Листопад 1985
Бельгія	Січень 1985
Болгарія	Червень 1993
Чеська Республіка	Січень 1995
Данія	Листопад 1990
Німеччина	Січень 1985
Естонія	Січень 1995
Ірландія	Листопад 1997
Греція	Січень 1985
Іспанія	Січень 1985
Франція	Липень 1986
Італія	Листопад 1985
Кіпр	Травень 2002
Латвія	Січень 1996
Литва	Квітень 1995
Люксембург	-
Угорщина	Січень 1996
Мальта	-
Нідерланди	Січень 1986
Австрія	Січень 1996
Польща	Червень 1997
Португалія	Січень 1989
Румунія	Січень 1994
Словенія	Січень 1999
Словацька Республіка	Вересень 1993
Фінляндія	Травень 1997
Швеція	Серпень 1996
Британія	Січень 1985

4.3. Спостереження в сфері роздрібної торгівлі - Класифікація секторів

FOO	Продукти харчування, напої, тютюн
TEX	Текстиль, одяг, взуття
HGT	Разом предметів домашнього вжитку
HGE	Електроенергія для побутових потреб
HGO	Інші предмети домашнього вжитку
MOV	Транспортні засоби (включаючи частини)
LMS	Великі роздрібні магазини (в тому числі універсальні магазини та торгово-посилкові фірми)
REM	Інші
TOTR	РАЗОМ

5. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ БУДІВНИЦТВА

5.1. Спостереження в сфері будівництва - Анкета

Щомісячні питання

Q1 Як змінювалася ваша будівельна діяльність протягом останніх 3 місяців? Вона ...

- + зросла
- = залишилася незмінною
- зменшилася

Q2 Які основні фактори в даний час обмежують вашу будівельну діяльність?

- ніяки
- недостатній попит
- погодні умови
- брак робочої сили
- брак матеріалу та/або обладнання
- фінансові обмеження
- інші фактори

Q3 Чи вважаєте ви, що поточні залишки ваших загальних книг замовлень є...?

- + більш ніж достатніми (вище норми)
- = достатніми (нормальні для сезону)
- недостатніми (нижче норми)

Q4 На вашу думку як зміниться загальна зайнятість вашої фірми протягом наступних 3 місяців? Вона буде ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінною
- зменшиться

Q5 На вашу думку як зміняться ціни, що ви застосовуєте протягом наступних 3 місяців? Вони будуть ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінними
- зменшаться

Щоквартальне питання (січень, квітень, липень і жовтень)

Q6 Виходячи з нормального робочого часу, приблизно скільки місяців роботи витрачено на незавершене виробництво і на скільки місяців роботи вже наявні договірні зобов'язання?

Кількість місяців:

5.2. Спостереження в сфері будівництва – Дата початку вимірювання індикатора довіри за країною

Держави-члени	Початковий рік
Євросоюз	Січень 1985
Єврозона	Січень 1985
Бельгія	Січень 1985
Болгарія	Січень 1993
Чеська Республіка	Січень 1995
Данія	Січень 1985
Німеччина	Січень 1985
Естонія	Квітень 1994
Ірландія	Січень 1985
Греція	Січень 1985
Іспанія	Січень 1989
Франція	Січень 1985
Ірландія	Січень 1985
Італія	Січень 1985
Кіпр	Травень 2002
Латвія	Липень 1993
Литва	Жовтень 1994
Люксембург	Січень 1985
Угорщина	Січень 1996
Мальта	-
Нідерланди	Січень 1985
Австрія	Січень 1996
Польща	Лютий 1998
Португалія	Січень 1989
Румунія	Жовтень 1993
Словенія	Травень 2002
Словацька Республіка	Серпень 1993
Фінляндія	Січень 1985
Швеція	Січень 1990
Британія	Січень 1985

5.3. Спостереження в сфері будівництва - Класифікація секторів

B1	Будівництво: загальне
B2	Будівництво: житлове
B3	Будівництво: нежитлове
B4	Громадські роботи (цивільне будівництво)
45	РАЗОМ Будівництво в цілому

6. СПІЛЬНЕ ГАРМОНІЗОВАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ ІНВЕСТИЦІЙ

6.1. Інвестиційне спостереження - Анкета

спостереження за березень/квітень Інвестиційні плани:

Q1 Зміна в інвестиціях у відсотках на державному рівні за останній рік (t-1) два роки тому (t-2):
□□□.□ %

Q2 Зміна в інвестиціях у відсотках на державному рівні за цей рік (t-1) за останній рік (t-2):
□□□.□ %

спостереження за жовтень/листопад Інвестиційні плани:

Q1 Зміна в інвестиціях у відсотках на державному рівні за цей рік (t-1) за останній рік (t-2):
□□□.□ %

Q1 Зміна в інвестиціях у відсотках на державному рівні за наступний рік (t-1) за цей рік (t-2):
□□□.□ %

Структура інвестицій:

Інвестиції, здійснені за цей рік та заплановані інвестиції на наступний рік, мають, або будуть мати, наступну структуру (виберіть відповідну категорію або категорії):

- Інвестиції в заміну зношених основних засобів
- Розширення виробничих потужностей
- Інвестиції в раціоналізацію виробництва
- Інші інвестиційні цілі (боротьба з забрудненням, безпека і т.д.)

Фактори, що впливають на інвестиції: для цього року (t) та наступного року (t + 1)

- **Попит**

Цей заголовок охоплює коефіцієнт використання виробничих потужностей та перспективи продажів. Найбільш очікуваний ймовірний ступінь впевненості щодо того, як ці змінні величини будуть змінюватися.

+ + дуже стимулюючий

+ стимулюючий

= не впливає

- обмежуючий

-- дуже обмежуючий

N немає відповіді

- **Фінансові ресурси або очікувані прибутки**

Цей заголовок охоплює наявність ресурсів для інвестицій (та їх вартість), а також дохід на інвестиції і відсутність можливостей компанією використовувати ресурс більш ефективно, ніж для інвестицій (зокрема, шляхом суто фінансових операцій).

+ + дуже стимулюючий

+ стимулюючий

= не впливає

- обмежуючий

-- дуже обмежуючий

N немає відповіді

- **Технічні фактори**

Основні з них включають: технологічні розробки, наявність робочої сили і своє ставлення до нових технологій і технічних умов, встановлених органами державної влади, перш ніж надати дозвіл на інвестиції.

+ + дуже стимулюючий

= ніякого впливу

- обмежуючий

-- дуже обмежуючий

N немає відповіді

- **Інші фактори**

Це може включати в себе політику органів державної влади, зокрема, політику оподаткування та можливість перенесення виробництва за кордон.

+ + дуже стимулюючий

+ стимулюючий

= не впливає

- обмежуючий

-- дуже обмежуючий

N немає відповіді

6.2. Інвестиційне спостереження - Дата початку ряду даних по країнам

Держави-члени	Початковий рік
Євросоюз	1985
Єврозона	1985
Бельгія	1985
Болгарія	2002
Чеська Республіка	2002
Данія	1985
Німеччина	1985
Естонія	2002
Ірландія	1985
Греція	1985
Іспанія	1988
Франція	1985
Італія	1985
Кіпр	2002
Латвія	2001
Литва	2002
Люксембург	1985
Угорщина	2002
Мальта	-
Нідерланди	1985
Австрія	1996
Польща	2002
Португалія	1987
Румунія	2002
Словенія	2002
Словацька Республіка	2002
Фінляндія	1996
Швеція	1996
Британія	1985

6.3. Інвестиційне спостереження - Класифікація за сектором та розміром фірми	
34	Автомобілебудування
CDUR	Споживчі товари тривалого використання
CNDU	Споживчі товари короткотермінового використання
CONS	Споживчі товари
FOBE	Промисловість харчування та напоїв
INTM	Незакінчена виробництвом продукція
INVE	Товари виробничого призначення
SIZ1	Підприємства, що наймають менше 50 осіб
SIZ2	Підприємства, що наймають від 50 до 249 осіб
SIZ3	Підприємства, що наймають від 250 до 499 осіб
SIZ4	Підприємства, що наймають 500 осіб і більше
SIZ5	Підприємства, що наймають менше ніж 250 осіб
SIZ6	Підприємства, що наймають 250 осіб і більше
PA3OM	Всього обробної промисловості (за винятком видобутку корисних копалин)

7. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЄС В СФЕРІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

7.1. Спостереження в секторі фінансових послуг - Анкета

Щомісячні питання

Q1 Як розвивалася ваша комерційна ситуація протягом останніх 3 місяців? Вона ...

- + поліпшилась
- = залишилася незмінною
- погіршилася

Q2 Як змінювався попит (обсяг реалізації) на послуги вашої компанії протягом останніх 3 місяців? Вона ...

- + збільшилася
- = залишилася незмінною
- зменшилася

Q3 На вашу думку, як зміниться попит (обсяг реалізації) на послуги вашої компанії протягом наступних 3 місяців? Вона буде ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінною
- зменшуватися

Q4 Як змінилася загальна зайнятість на вашій фірмі протягом останніх 3 місяців? Вона ...

- + збільшилася
- = залишилася незмінною
- зменшилася

Q5 Як на вашу думку буде змінюватися загальна зайнятість на вашій фірмі протягом наступних 3 місяців?
Вона буде ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінною
- зменшуватися

Квартальні питання (січень, квітень, липень і жовтень)

Q10 Як змінювався ваш операційний прибуток протягом останніх 3 місяців? Він ...

- + збільшився
- = залишився незмінним
- зменшився

Q20 Як на вашу думку зміниться ваш операційний дохід протягом наступних 3 місяців?
Він буде ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінним
- зменшуватися

Q30 Як змінювалися ваші операційні витрати протягом останніх 3 місяців? Вони ...

- + збільшилися
- = залишилися незмінними
- зменшилися

Q40 На вашу думку, як будуть змінюватися ваші операційні витрати протягом наступних 3 місяців? Вони будуть ...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінними
- зменшуватися

Q50 Як змінювалась прибутковість вашої компанії протягом останніх 3 місяців? Вона ...

- + збільшилася
- = залишилася незмінною
- зменшилася

Q60 Як на вашу думку буде змінюватися прибутковість вашої компанії протягом наступних 3 місяців? Вона буде ...

- + поліпшуватися
- = залишиться незмінною
- погіршуватися

Q70 Як змінилися ваші капітальні витрати протягом останніх 3 місяців? Вони ...

- + збільшилися
- = залишилися незмінними
- зменшилися

Q80 Як на вашу думку будуть змінюватися ваші капітальні витрати протягом наступних 3 місяців? Вони будуть...

- + збільшуватися
- = залишатися незмінними
- зменшуватися

Як змінювалися конкурентні позиції вашої компанії, протягом останніх 3 місяців? Вони ...

Q90	Разом	+ поліпшилося /	= залишилася незмінною /	- погіршилася
Q91	У вашій країні	+ поліпшилося /	= залишилася незмінною /	- погіршилося
Q92	В межах Єврозони	+ поліпшилася /	= залишилася незмінною /	- погіршилося
Q93	В межах ЄС	+ поліпшилася /	= залишилася незмінною /	- погіршилося
Q94	За межами ЄС	+ поліпшилася /	= залишилася незмінною /	- погіршилося

Як на вашу думку будуть змінюватися конкурентні позиції вашої компанії протягом наступних 3 місяців? Він.

Q100	Разом	+ поліпшиться /	= залишиться незмінною /	- погіршиться
Q101	У вашій країні	+ поліпшиться /	= залишиться незмінною /	- погіршиться
Q102	В межах Єврозони	+ поліпшиться /	= залишиться незмінною /	- погіршиться
Q103	В межах ЄС	+ поліпшиться /	= залишиться незмінною /	- погіршиться
Q104	За межами ЄС	+ поліпшиться /	= залишиться незмінною /	- погіршиться

7.2. Спостереження в секторі фінансових послуг - Класифікація секторів

65	Фінансове посередництво, крім страхування та пенсійного забезпечення
66	Страхування та пенсійне забезпечення, крім обов'язкового соціального страхування
67	Допоміжна діяльність у сфері фінансового посередництва

ПРИМІТКИ

1. Програма СБС впроваджується ГД ЕФП у відповідності до інституційних прерогатив Комісії. Наразі ця програма регулюється Рішенням Комісії C(97)2241 від 15 липня 1997 року та Повідомленням Комісії COM(2006)379 від 12 липня 2006 року (див. Додаток А.1).
2. Для цілей цього керівництва, зазначене спостереження називається галузевим обстеженням.
3. П'яте спеціальне спостереження ринку праці було проведено в червні 2004 року. Звіт із результатами дослідження доступний за адресою:
http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/studies/iwh_2005_lms_final_report_en.pdf.
4. Якість методології спостереження та, зокрема, дотримання міжнародних стандартів із проведення спостережень бізнесу та споживачів, враховуються при виборі інститутів, що беруть участь в програмах гармонізованих спостережень.
5. Керівництво користувача до програми гармонізованих спостережень можна знайти за адресою:
http://ec.europa.eu/comm/economy_finance/indicators/businessandconsumersurveys_en.htm.
6. База даних АМЕСО (Annual Macroeconomic) знаходиться у віданні ГД ЕФП та міститься у відкритому доступі в Інтернеті.
7. При цьому, для деяких або для всіх обстежень участь є обов'язковою в Іспанії, Франції, Італії, Люксембургу, Нідерландах, Польщі, Португалії.
8. Спостереження споживачів в деяких країнах здійснюється за допомогою так званої пропорційної вибірки. Цей метод вибірки означає здійснення пошуку респондентів (споживачів), поки не буде досягнута певна, визначена заздалегідь, пропорція респондентів. Основним недоліком такого методу вибірки є те, що, оскільки вибірка не є випадковою, щодо сукупності не можна зробити жодних висновків.
9. Див. Керівництво ОЕРК щодо спостережень за тенденціями ділової активності, за адресою:
<http://www.oecd.org/dataoecd/29/61/31837055.pdf>.
10. Для ваг, що використовуються на даний момент, див.
http://ec.europa.eu/comm/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/user_guide_country_weights.zip.
11. Наприклад, довгострокове стандартне відхилення компонентів промислового індикатора довіри у Єврозоні коливається в межах від 13.4 до 4.8, для питань Q2 і Q4 відповідно.
12. У випадку ІДК, для k встановлюється значення 1. Додаткову інформацію щодо побудови Індикатора ділового клімату можна знайти на веб-сторінці:
http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/studies/bci_presentation_paper.pdf.
13. Результати за грудень публікуються на початку січня наступного року.
14. Одиниця спостереження - це одиниця, яка надає дані для певного випадку спостереження.
15. Одиниця - це зазвичай фізична особа чи підприємство, що містяться у переліку або реєстрі, із якого відбирається вибірка.
16. Приклади рекомендованих практик у цій галузі приведені в дослідженні, проведеному Банком Японії: "Чому частота відповідей TANKAN висока?", за адресою:
<http://www.oecd.org/dataoecd/54/8/35564041.pdf>.
17. Клітина в цьому контексті, як правило, визначається за допомогою одного або двох ключових змінних, наприклад, діяльність та розмір, з заданим числом ознак.
18. Така спроба була зроблена Південноафриканським бюро економічних досліджень, про що описано у пункті 23 документа робочої групи «Оцінка та мінімізація впливу відмови респондентів на оцінки спостереження», яка доступна за адресою:
<http://www.oecd.org/dataoecd/56/16/35634012.pdf>.
19. Існують деякі способи подолання цих проблем. Один із прикладів - це інтерполяція відмов респондентів у попередніх відповідях, яка виконується за допомогою методів із постійною вибіркою, що застосовуються INSEE (див.
http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/workshops/2005/ec_oecd_meti_ng/sl5_scherrer.pdf).
20. Наявність в <http://www.oecd.org/dataoecd/55/40/35558806.pdf>

21. Наявність в <http://www.oecd.org/dataoecd/56/16/35634012.pdf>
22. Наявність в <http://www.oecd.org/dataoecd/29/61/31837055.pdf>
23. У доповіді цільової групи «Ефективне вибірки та зважування методик: аналіз ключових питань і рекомендації» можна ознайомитися на <http://www.oecd.org/dataoecd/12/37/35493506.pdf>
24. Заклад - це підприємство або частина підприємства, яке знаходиться в одному місці і яке зайняте тільки одним видом виробничої діяльності або в якому на основний вид діяльності припадає переважна частка доданої вартості
25. Одиниця одного виду діяльності (КАУ) - це підприємство або частина підприємства, в якому на основний вид продуктивної діяльності припадає більша частина доданої вартості.
26. Місцева одиниця - це підприємство або частина підприємства, що займаються виробничою діяльністю в одному місці. Місцева одиниця може мати більше ніж один вид економічної діяльності.
- 27 У доповіді цільової групи "Визначення рекомендованої практики для розробки інтернет-дослідження" можна ознайомитися на:
at <http://www.oecd.org/dataoecd/12/16/35493730.pdf>.
- 28 Для технічного опису методу Дайнт'їс див., розкладання часових рядів - Порівняння різних методів в теорії і практиці “ Б. Фішера (1995), документ робочої групи Євростат, можна знайти за адресою:
<http://ec.europa.eu/comm/eurostat/research/index.htm?http://europa.eu.int/en/comm/eurostat/research/nori4/&1>.